

Smjernice

Smjernice 07/2020 o pojmovima voditelja i izvršitelja obrade u Općoj uredbi o zaštiti podataka

Verzija 2.0

Usvojeno 7. srpnja 2021.

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Povijest verzija

Verzija 2.0	7. srpnja 2021.	Usvajanje Smjernica nakon javnog savjetovanja
Verzija 1.0	2. rujna 2020.	Usvajanje Smjernica za javno savjetovanje

IZVRŠNI SAŽETAK

Pojmovi voditelja obrade, zajedničkog voditelja obrade i izvršitelja obrade imaju presudnu ulogu u primjeni Opće uredbe o zaštiti podataka 2016/679 jer određuju tko je odgovoran za sukladnost s različitim pravilima o zaštiti podataka i kako ispitanici mogu ostvariti svoja prava u praksi. Precizno značenje tih pojmova i kriteriji za njihovo pravilno tumačenje moraju biti dovoljno jasni i dosljedni u cijelom Europskom gospodarskom prostoru (EEA).

Pojmovi voditelja obrade, zajedničkog voditelja obrade i izvršitelja obrade istodobno su *funkcionalni* pojmovi, jer im je cilj podjela odgovornosti prema stvarnim ulogama dionika, i *autonomni* pojmovi jer ih treba tumačiti uglavnom u skladu s pravom EU-a o zaštiti podataka.

Voditelj obrade

U načelu, vrsta subjekta koji može preuzeti ulogu voditelja obrade nije ograničena, ali u praksi je voditelj obrade obično neka organizacija, a ne pojedinac unutar te organizacije (poput izvršnog direktora, zaposlenika ili člana upravnog odbora).

Voditelj obrade tijelo je koje *odlučuje* o određenim ključnim elementima obrade. Vođenje obrade može biti definirano zakonom ili može proizlaziti iz analize činjeničnih elemenata ili okolnosti danog slučaja. Određene aktivnosti obrade mogu se smatrati prirodno povezanim s ulogom nekog subjekta (poslodavac sa zaposlenicima, izdavač s pretplatnicima ili udruga sa svojim članovima). Ugovorne odredbe mogu u mnogim slučajevima pomoći u utvrđivanju voditelja obrade, iako nisu presudne u svim okolnostima.

Voditelj obrade određuje svrhu i sredstva obrade, tj. *razlog* i *način* provođenja obrade. Voditelj obrade mora donijeti odluke o svrsi, ali i o sredstvima obrade. Međutim, neki praktičniji aspekti provedbe („sredstva koja nisu ključna”) mogu se prepustiti izvršitelju obrade. Nije neophodno da voditelj obrade ima stvarni pristup podacima koji se obrađuju da bi bio smatran voditeljem obrade.

Zajednički voditelji obrade

Voditelji obrade mogu biti smatrani zajedničkim voditeljima obrade ako je u obradu uključeno više od jednog dionika. Opća uredba o zaštiti podataka uvodi posebna pravila za zajedničke voditelje obrade i uspostavlja okvir za uređenje njihovog međusobnog odnosa. Krovni kriterij za postojanje zajedničkog vođenja obrade jest zajedničko sudjelovanje dvaju ili više subjekata u određivanju svrhe i sredstava postupka obrade. Zajedničko sudjelovanje može imati oblik *zajedničke odluke* koju donose dva subjekta ili njih više ili je rezultat *usklađenih odluka* dvaju ili više subjekata, ako se odluke međusobno nadopunjuju i neophodne su da bi se obrada odvijala na takav način da ima vidljiv učinak na utvrđivanje svrhe i sredstava obrade. Važan je kriterij da obrada ne bi bila moguća bez sudjelovanja obiju strana u smislu da je obrada koju provodi svaka strana nerazdvojna, tj. neraskidivo povezana. Zajedničko sudjelovanje treba obuhvatiti određivanje svrhe s jedne strane i određivanje sredstava s druge strane.

Izvršitelj obrade

Izvršitelj obrade je fizička ili pravna osoba, javno tijelo, agencija ili drugo tijelo koje obrađuje osobne podatke u ime voditelja obrade. Postoje dva osnovna uvjeta za utvrđivanje izvršitelja obrade: on mora biti zaseban subjekt u odnosu na voditelja obrade i mora obrađivati osobne podatke u ime voditelja obrade.

Izvršitelj obrade smije obrađivati podatke samo prema uputama voditelja obrade. Upute voditelja obrade mogu izvršitelju obrade prepustiti određeni stupanj slobodnog odlučivanja o tome kako

najbolje poslužiti interesima voditelja obrade, što izvršitelju omogućava da odabere najprikladnija tehnička i organizacijska sredstva. Međutim, izvršitelj obrade će prekršiti Opću uredbu o zaštiti podataka ako prekorači upute voditelja obrade i počne određivati svoju svrhu i sredstva obrade. Izvršitelj obrade tada će biti smatran voditeljem obrade u odnosu na tu obradu i može podliježati sankcijama zbog prekoračenja uputa voditelja obrade.

Odnos između voditelja obrade i izvršitelja obrade

Voditelj obrade mora angažirati samo one izvršitelje obrade koji pružaju zadovoljavajuća jamstva za provedbu prikladnih tehničkih i organizacijskih mjera tako da obrada bude sukladna sa zahtjevima iz Opće uredbe o zaštiti podataka. Elementi koji se uzimaju u obzir mogu biti stručno znanje izvršitelja obrade (npr. tehnička stručnost s obzirom na sigurnosne mjere i povrede podataka); pouzdanost izvršitelja obrade; resursi izvršitelja obrade i njegova sukladnost s odobrenim kodeksom ponašanja ili mehanizmom certificiranja.

Svaka obrada osobnih podataka koju provodi izvršitelj obrade mora biti uređena ugovorom ili drugim pravnim aktom u pisanom obliku, uključujući u elektroničkom obliku, i biti obvezujuća. Voditelj obrade i izvršitelj obrade mogu pregovarati o svojem ugovoru uključujući sve obvezne elemente ili se osloniti, u cijelosti ili djelomično, na standardne ugovorne klauzule.

U Općoj se uredbi o zaštiti podataka navode elementi koji moraju biti određeni u ugovoru o obradi. Međutim, u ugovor o obradi ne bi trebale biti samo ponovno iskazane odredbe iz Opće uredbe o zaštiti podataka; umjesto toga, treba uključiti specifične, konkretne informacije o tome kako će zahtjevi biti ispunjeni i koja je razina zaštite sigurnosti potrebna za onu obradu osobnih podataka koja je predmet ugovora o obradi.

Odnos među zajedničkim voditeljima obrade

Zajednički voditelji obrade dužni su na transparentan način utvrditi i ugovoriti svoje međusobne odgovornosti za sukladnost s obvezama iz Opće uredbe o zaštiti podataka. Utvrđenje njihovih međusobnih odgovornosti mora se osobito odnositi na ostvarivanje prava ispitanika i dužnosti pružanja informacija. Uz to, podjela odgovornosti treba obuhvatiti i druge obveze voditelja obrade, poput obveza koje se odnose na opća načela zaštite podataka, pravnu osnovu, sigurnosne mjere, obvezu obavješćivanja o povredi podataka, procjene utjecaja na zaštitu podataka, angažiranje izvršitelja obrade, prijenos u treće zemlje i kontakte s ispitanicima i nadzornim tijelima.

Svaki od zajedničkih voditelja obrade ima obvezu osigurati da ima pravnu osnovu obrade i da se podatci dodatno ne obrađuju na način koji nije u skladu s namjenom zbog koje ih je prvobitno prikupio voditelj obrade koji dijeli podatke.

Opća uredba o zaštiti podataka ne određuje pravni oblik dogovora među zajedničkim voditeljima obrade. U svrhu pravne sigurnosti te osiguranja transparentnosti i odgovornosti, Europski odbor za zaštitu podataka (EDPB) preporučuje da takav dogovor bude izrađen u obliku obvezujućeg dokumenta, kao što su ugovor ili drugi pravno obvezujući dokument prema pravu EU-a ili države članice koji je važeći za voditelje obrade.

U dogovoru se moraju na primjeren način odražavati odgovarajuće uloge i međusobni odnosi zajedničkih voditelja obrade naspram ispitanika, a suština dogovora treba biti dostupna ispitaniku.

Neovisno o uvjetima dogovora, ispitanici mogu ostvarivati svoja prava u odnosu na svakog od zajedničkih voditelja obrade kao i protiv njih. Nadzorna tijela nisu vezana uvjetima dogovora ni po pitanju utvrđivanja strana kao zajedničkih voditelja obrade ni po pitanju utvrđene kontaktne točke.

SADRŽAJ

IZVRŠNI SAŽETAK	3
UVOD	7
DIO I. – POJMOVI	8
1 OPĆA OPAŽANJA.....	8
2 DEFINICIJA VODITELJA OBRADJE	9
2.1 Definicija voditelja obrade	9
2.1.1 „Fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo”	10
2.1.2 „Određuje”	11
2.1.3 „Samo ili zajedno s drugima”	13
2.1.4 „Svrhe i sredstva”	14
2.1.5 „Obrade osobnih podataka”	16
3 DEFINICIJA ZAJEDNIČKIH VODITELJA OBRADJE	18
3.1 Definicija zajedničkih voditelja obrade.....	18
3.2 Postojanje zajedničkog vođenja obrade	18
3.2.1 Opća razmatranja	18
3.2.2 Procjena zajedničkog sudjelovanja.....	19
3.2.3 Situacije u kojima nema zajedničkog vođenja obrade	23
4 DEFINICIJA IZVRŠITELJA OBRADJE.....	25
5 DEFINICIJA TREĆE STRANE / PRIMATELJA	28
DIO II. – POSLJEDICE PRIPISIVANJA RAZLIČITIH ULOGA	30
1 ODNOS IZMEĐU VODITELJA OBRADJE I IZVRŠITELJA OBRADJE	30
1.1 Odabir izvršitelja obrade	30
1.2 Oblik ugovora ili drugog pravnog akta	31
1.3 Sadržaj ugovora ili drugog pravnog akta	34
1.3.1 <i>Izvršitelj obrade mora obrađivati podatke samo prema zabilježenim uputama voditelja obrade (članak 28. stavak 3. točka (a) Opće uredbe o zaštiti podataka)</i>	35
1.3.2 <i>Izvršitelj obrade mora osigurati da su se osobe ovlaštene za obradu osobnih podataka obvezale na poštovanje povjerljivosti ili da podliježu zakonskim obvezama o povjerljivosti (članak 28. stavak 3. točka (b) Opće uredbe o zaštiti podataka)</i>	36
1.3.3 <i>Izvršitelj obrade mora poduzeti sve mjere potrebne sukladno članku 32. (članak 28. stavak 3. točka (c) Opće uredbe o zaštiti podataka)</i>	36

1.3.4	<i>Izvršitelj obrade mora poštovati uvjete iz članka 28. stavka 2. i 28. stavka 4. za angažiranje drugog izvršitelja obrade (članak 28. stavak 3. točka (d) Opće uredbe o zaštiti podataka).</i>	37
1.3.5	<i>Izvršitelj obrade mora pomoći voditelju obrade u ispunjavanju obveze voditelja obrade da odgovori na zahtjeve za ostvarivanje prava ispitanika (članak 28. stavak 3. točka (e) Opće uredbe o zaštiti podataka).</i>	38
1.3.6.....	<i>Izvršitelj obrade mora pomoći voditelju obrade u osiguravanju sukladnosti s obvezama u skladu s člancima od 32. do 36. (članak 28. stavak 3. točka (f) Opće uredbe o zaštiti podataka).</i>	38
1.3.7	<i>Po završetku aktivnosti obrade, izvršitelj, po izboru voditelja obrade, briše ili vraća voditelju obrade sve osobne podatke te briše postojeće kopije (članak 28. stavak 3. točka (g) Opće uredbe o zaštiti podataka).</i>	39
1.3.8	<i>Izvršitelj obrade podataka mora voditelju obrade staviti na raspolaganje sve informacije potrebne za ispunjenje obveza propisanih u članku 28. koje omogućuju revizije, uključujući inspekcije, koje provodi voditelj obrade ili drugi revizor kojeg je ovlastio voditelj obrade, te im pridonose (čl. 28. stavak 3. točka (h) Opće uredbe o zaštiti podataka).</i>	40
1.4	Upute kojima se krši pravo o zaštiti podataka	41
1.5	Izvršitelj obrade određuje svrhu i sredstva obrade.....	41
1.6	Podizvršitelji obrade.....	41
2	POSLEDICE ZAJEDNIČKOG VOĐENJA OBRADE	43
2.1	Transparentno utvrđivanje odgovarajućih odgovornosti zajedničkih voditelja obrade za sukladnost s obvezama iz Opće uredbe o zaštiti podataka.....	43
2.2	Podjelu odgovornosti treba izvršiti putem dogovora.....	45
2.2.1	Oblik dogovora	45
2.2.2	Obveze prema ispitanicima	46
2.3	Obveze prema tijelima nadležnima za zaštitu podataka.....	48

Europski odbor za zaštitu podataka

uzimajući u obzir članak 70. stavak 1. točku (e) Uredbe 2016/679/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ, (dalje u tekstu „Opća uredba o zaštiti podataka” ili „Uredba”),

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov Prilog XI. i Protokol 37., kako su izmijenjeni Odlukom Zajedničkog odbora EGP-a br. 154/2018 od 6. srpnja 2018.¹,

uzimajući u obzir članak 12. i članak 22. svojeg Poslovnika,

budući da je pripremni rad na ovim smjernicama obuhvaćao prikupljanje podataka od dionika, i u pisanom obliku i na događanjima dionika, u svrhu utvrđivanja najhitnijih izazova;

USVOJO JE SLJEDEĆE SMJERNICE

UVOD

1. Svrha ovoga dokumenta jest pružiti smjernice o pojmovima voditelja obrade i izvršitelja obrade na temelju pravila Opće uredbe o zaštiti podataka o definicijama u članku 4. i odredbama o obvezama u poglavlju IV. Glavni je cilj razjasniti značenje pojmova i pojasniti njihove različite uloge i međusobnu raspodjelu odgovornosti među navedenim dionicima.
2. Pojam voditelja obrade i njegova interakcija s pojmom izvršitelja obrade imaju presudnu ulogu u primjeni Opće uredbe o zaštiti podataka jer određuju tko je odgovoran za sukladnost s različitim pravilima o zaštiti podataka i kako ispitanici mogu ostvariti svoja prava u praksi. U Općoj se uredbi o zaštiti podataka izričito uvodi načelo odgovornosti, tj. voditelj obrade odgovoran je za načela koja se odnose na obradu osobnih podataka iz članka 5. i mora moći dokazati sukladnost s tim načelima. Uz to, u Općoj se uredbi o zaštiti podataka također uvode konkretnija pravila o angažiranju jednog ili više izvršitelja obrade, a neke od odredbi o obradi osobnih podataka odnose se ne samo na voditelje obrade, već i na izvršitelje obrade.
3. Stoga je od iznimne važnosti da su precizno značenje ovih pojmova i kriteriji za njihovu pravilnu primjenu dovoljno jasni i zajednički u cijeloj Europskoj uniji i EGP-u.
4. Radna skupina iz članka 29. izdala je smjernice o pojmovima voditelja / izvršitelja obrade u svom mišljenju 1/2010 (WP169)² da bi pružila pojašnjenja i navela konkretne primjere koji se odnose na te pojmove. Od stupanja na snagu Opće uredbe o zaštiti podataka postavljeno je mnogo pitanja o opsegu u kojem je Opća uredba o zaštiti podataka unijela promjene u pojmove voditelja obrade i izvršitelja obrade te njihove uloge. Pitanja su osobito postavljana o suštini i implikacijama pojma zajedničkog vođenja obrade (npr. propisanim u članku 26. Opće uredbe o zaštiti podataka) i o specifičnim obvezama izvršitelja obrade propisanim u Poglavlju IV. (npr. propisanim u članku 28. Opće uredbe o

¹ Upućivanja na „države članice” u ovom dokumentu trebala bi se tumačiti kao upućivanja na „države članice EGP-a”.

² Radna skupina iz članka 29., Mišljenje 1/2010 o pojmovima „voditelj obrade” i „izvršitelj obrade” usvojeno 16. veljače 2010., 264/10/EN, WP 169.

zaštiti podataka). Stoga, i budući da Europski odbor za zaštitu podataka prepoznaje potrebu za dodatnim pojašnjenjem konkretne primjene tih pojmova, Europski odbor za zaštitu podataka sada smatra da je potrebno izdati razrađeniije i konkretnije smjernice da bi se osigurao dosljedan i usklađen pristup širom EU-a i EGP-a. Ove smjernice zamjenjuju prethodno mišljenje Radne skupine iz članka 29. o ovim pojmovima (WP169).

5. U dijelu I. ovih smjernica raspravlja o definicijama različitih pojmova voditelja obrade, zajedničkih voditelja obrade, izvršitelja obrade i treće strane / primatelja. U dijelu II. navedene su daljnje smjernice o posljedicama koje se odnose na različite uloge voditelja obrade, zajedničkih voditelja obrade i izvršitelja obrade.

DIO I. – POJMOVI

1 OPĆA OPAŽANJA

6. Opća uredba o zaštiti podataka u članku 5. stavku 2. izričito uvodi načelo odgovornosti, što znači da:
 - voditelj obrade je *odgovoran za sukladnost* s načelima utvrđenima u članku 5. stavku. 1 Opće uredbe o zaštiti podataka; i da
 - voditelj obrade mora biti u mogućnosti *dokazati sukladnost* s načelima utvrđenima u članku 5. stavku 1. Opće uredbe o zaštiti podataka.

To načelo opisano je u mišljenju Radne skupine iz članka 29.³ te se o njemu ovdje neće detaljno raspravljati.

7. Svrha uvođenja načela odgovornosti u Opću uredbu o zaštiti podataka i davanje središnjeg značaja tom načelu bila je radi naglašavanja da voditelji obrade moraju provesti prikladne i učinkovite mjere te biti u mogućnosti dokazati sukladnost.⁴
8. Načelo odgovornosti dodatno je razrađeno u članku 24., u kojem se navodi da je voditelj obrade dužan provesti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kako bi osigurao i mogao **dokazati** da se obrada provodi u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka. Takve se mjere prema potrebi preispituju i ažuriraju. Načelo odgovornosti također se odražava u članku 28., u kojem su propisane obveze voditelja obrade kada angažira izvršitelja obrade.
9. Načelo odgovornosti izravno se odnosi na voditelja obrade. Međutim, neke detaljnije odredbe odnose se i na voditelje obrade i na izvršitelje obrade, kao što su pravila o ovlastima nadzornih tijela u članku 58. I voditelju obrade i izvršitelju obrade može biti izrečena kazna u slučaju nesukladnosti s obvezama iz Opće uredbe o zaštiti podataka koje se odnose na njih i oba su izravno odgovorna nadzornim tijelima na temelju obveza održavanja i pružanja odgovarajuće dokumentacije na zahtjev, suradnje u slučaju istrage i postupanja po upravnim nalogima. Istodobno, treba podsjetiti da izvršitelji obrade uvijek moraju postupati u skladu s uputama voditelja obrade i isključivo prema tim uputama.
10. Zbog načela odgovornosti, zajedno s ostalim konkretnijim pravilima o načinu postizanja sukladnosti s Općom uredbom o zaštiti podataka i raspodjeli odgovornosti, potrebno je definirati različite uloge nekoliko dionika uključenih u aktivnost obrade osobnih podataka.

³ Radna skupina iz članka 29., Mišljenje 3/2010 o načelu odgovornosti usvojeno 13. srpnja 2010., 00062/10/EN WP 173.

⁴ Uvodna izjava 74. Opće uredbe o zaštiti podataka.

11. Općenito se opaža da pojmovi voditelja obrade i izvršitelja obrade u Općoj uredbi o zaštiti podataka nisu promijenjeni u usporedbi s Direktivom 95/46/EZ te da sveukupno kriteriji za pripisivanje različitih uloga ostaju isti.
12. Pojmovi voditelja obrade i izvršitelja obrade *funkcionalni* su pojmovi: imaju za cilj dodjelu odgovornosti u skladu sa stvarnim ulogama tih subjekata.⁵To podrazumijeva da pravni status nekog dionika u svojstvu „voditelja obrade” ili „izvršitelja obrade” u načelu mora biti određen njegovim stvarnim aktivnostima u određenoj situaciji, a ne formalnim određivanjem nekog dionika kao „voditelja obrade” ili „izvršitelja obrade” (npr. u ugovoru).⁶ To znači da bi dodjela uloga obično trebala proizlaziti iz analize činjeničnih elemenata ili okolnosti danog slučaja i zbog toga se o njoj ne može pregovarati.
13. Pojmovi voditelja obrade i izvršitelja obrade također su *autonomni* pojmovi u smislu da, iako vanjski pravni izvori mogu pomoći u utvrđivanju tko je voditelj obrade, to se treba tumačiti uglavnom prema pravu EU-a o zaštiti podataka. Pojam voditelja obrade ne bi trebalo prejudicirati drugim pojmovima iz drugih pravnih područja, koji su katkad u koliziji ili se preklapaju, kao što su autor ili nositelj prava kod prava intelektualnog vlasništva ili zakonodavstvo o tržišnom natjecanju.
14. Budući da se uloga voditelja obrade pripisuje s osnovnim ciljem osiguranja odgovornosti i učinkovite i sveobuhvatne zaštite osobnih podataka, pojam „voditelj obrade” treba tumačiti na dovoljno širok način, dajući što veću prednost učinkovitoj i cjelovitoj zaštiti ispitanika⁷ da bi se osigurao potpun učinak prava EU-a o zaštiti podataka, izbjegle pravne praznine i spriječilo moguće zaobilaženje ovih pravila, pritom ne umanjujući ulogu izvršitelja obrade.

2 DEFINICIJA VODITELJA OBRADE

2.1 Definicija voditelja obrade

15. Voditelj obrade definiran je u članku 4. stavku 7. Opće uredbe o zaštiti podataka kao

„fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo koje, samo ili zajedno s drugima, određuje svrhe i sredstva obrade osobnih podataka; kada su svrhe i sredstva takve obrade utvrđeni pravom Unije ili pravom države članice, voditelj obrade ili posebni kriteriji za njegovo imenovanje mogu se predvidjeti pravom Unije ili pravom države članice”.
16. Definicija voditelja obrade sadrži pet glavnih sastavnih cjelina koji će se zasebno analizirati za potrebe ovih Smjernica. To su:
 - „fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo”
 - „određuje”

⁵ Radna skupina iz članka 29., Mišljenje 1/2010, WP 169, str. 9.

⁶ Vidjeti također Mišljenje nezavisnog odvjetnika Mengozzija, u predmetu *Jehovini svjedoci*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:57, točka 68. („U svrhu određivanja ‚voditelja obrade’ u smislu Direktive 95/46, sklon sam smatrati [...] da bi pretjerani formalizam olakšao zaobilaženje odredbi Direktive 95/46 i da je, posljedično tome, potrebno osloniti se na više činjeničnu nego formalnu analizu [...].”)

⁷ Sud Europske unije, predmet C-131/12, Google Spain SL i Google Inc. protiv Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) i Mario Costeja González, presuda od 13. svibnja 2014., točka 34.; Sud Europske unije, predmet C-210/16, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, presuda od 5. lipnja 2018., točka 28.; Sud Europske unije, predmet C-40/17, Fashion ID GmbH & Co. KG v Verbraucherzentrale NRW eV, presuda od 29. srpnja 2019., točka 66.

- „samo ili zajedno s drugima”
- „svrhe i sredstva”
- „obrade osobnih podataka”.

2.1.1 „Fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo”

17. Prva se sastavna cjelina odnosi na vrstu subjekta koji voditelj obrade može biti. Prema Općoj uredbi o zaštiti podataka, voditelj obrade može biti „fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo”. To znači da u načelu ne postoji ograničenje s obzirom na vrstu subjekta koji može preuzeti ulogu voditelja obrade. To može biti neka organizacija, ali i pojedinac ili skupina pojedinaca.⁸ Međutim, u praksi obično organizacija djeluje kao voditelj obrade u smislu Opće uredbe o zaštiti podataka, a ne pojedinac unutar organizacije (poput izvršnog direktora, zaposlenika ili člana upravnog odbora). Što se tiče obrade podataka unutar grupe trgovačkih društava, posebna pažnja mora se posvetiti pitanju može li neko poduzeće djelovati kao voditelj obrade ili izvršitelj obrade, npr. kada obrađuje podatke u ime matičnog trgovačkog društva.
18. Katkad trgovačka društva i tijela javne vlasti imenuju određenu osobu odgovornu za provedbu aktivnosti obrade. Čak i ako je određena fizička osoba imenovana da osigura sukladnost s pravilima o zaštiti podataka, ta osoba neće biti voditelj obrade, već će djelovati u ime pravne osobe (trgovačkog društva ili tijela javne vlasti) koja će u konačnici biti odgovorna u slučaju kršenja pravila u svojem svojstvu voditelja obrade. Na isti način, čak i ako određeni odjel ili jedinica neke organizacije imaju operativnu odgovornost za osiguravanje usklađenosti određene djelatnosti obrade, to ne znači da taj odjel ili jedinica (umjesto organizacije u cjelini) postaju voditelj obrade.

Primjer:

Marketinški odjel trgovačkog društva ABC pokreće reklamnu kampanju za promociju ABC-ovih proizvoda. Marketinški odjel odlučuje o prirodi kampanje, o sredstvima koja će se upotrebljavati (e-pošta, društveni mediji...), o ciljnim kupcima i podacima koji će se upotrebljavati da bi kampanja bila što uspješnija. Čak i ako je marketinški odjel djelovao prilično neovisno, trgovačko društvo ABC u načelu će se smatrati voditeljem obrade jer reklamnu kampanju pokreće to trgovačko društvo i ona se odvija u okviru njegovih poslovnih aktivnosti i u njegove svrhe.

19. U načelu, može se pretpostaviti da se svaka obrada osobnih podataka koju provode zaposlenici i koja se odvija u području djelatnosti neke organizacije odvija pod nadzorom te organizacije.⁹ Međutim, u iznimnim okolnostima može se dogoditi da jedan od zaposlenika odluči upotrebljavati osobne podatke za svoje vlastite svrhe, čime nezakonito prekoračuje dane mu ovlasti. (npr. za osnivanje vlastitog trgovačkog društva ili slično). U svrhu osiguranja sukladnosti s Općom uredbom o zaštiti podataka, organizacija ima dužnost kao voditelj obrade osigurati odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere, uključujući npr. obuku i informiranje zaposlenika.¹⁰

⁸ Primjerice, u svojoj Presudi u predmetu *Jehovini svjedoci*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, točka 75., Europski sud smatrao je da je vjerska zajednica Jehovinih svjedoka djelovala kao voditelj obrade, zajednički s njezinim pojedinačnim članovima. Presuda u predmetu *Jehovini svjedoci*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, točka 75.

⁹ Zaposlenici koji imaju pristup osobnim podacima unutar neke organizacije općenito se ne smatraju „voditeljima obrade” ili „izvršiteljima obrade”, nego osobom „koja djeluje pod nadzorom voditelja obrade ili izvršitelja obrade” u smislu članka 29. Opće uredbe o zaštiti podataka.

¹⁰ Članak 24. stavak 1. Opće uredbe o zaštiti podataka.

2.1.2 „Određuje”

20. Druga sastavna cjelina pojma voditelja obrade odnosi se na *utjecaj* voditelja obrade tijekom obrade, na temelju *izvršenja ovlasti donošenja odluka*. Voditelj obrade je tijelo koje *odlučuje* o određenim ključnim elementima obrade. To vođenje obrade može se definirati zakonom ili može proizlaziti iz analize činjeničnih elemenata ili okolnosti slučaja. Potrebno je sagledati specifične poslove obrade i razumjeti tko ih određuje, prvo razmotrivši sljedeća pitanja: „zašto se odvija ova obrada?” i „tko je odlučio da se obrada treba odvijati u određenu svrhu?”.

Okolnosti zbog kojih dolazi do nadzora

21. S obzirom na to da smo naveli da je pojam voditelja obrade funkcionalan pojam, on se temelji na **činjeničnoj, a ne formalnoj analizi**. Da bi se omogućila ta analiza, za vođenje i pojednostavljivanje postupka mogu se upotrebljavati određena pravila i praktične pretpostavke. U većini se situacija „tijelo za utvrđivanje” može lako i jasno odrediti pozivanjem na određene pravne i/ili činjenične okolnosti na temelju kojih se obično može zaključiti o „utjecaju”, osim ako drugi elementi ne ukazuju na suprotno. Mogu se razlikovati dvije kategorije situacija: (1) nadzor proizlazi iz *zakonskih odredbi*; i (2) nadzor proizlazi iz *činjeničnog utjecaja*.

1) Nadzor koji proizlazi iz zakonskih odredbi

22. Postoje slučajevi u kojima nadzor može proizaći iz izričite pravne nadležnosti, npr. ako su voditelj obrade ili posebni kriteriji za njegovo imenovanje predviđeni nacionalnim pravom ili pravom Unije. Upravo članak 4. stavak 7. navodi da „*kada su svrhe i sredstva takve obrade utvrđeni pravom Unije ili pravom države članice, voditelj obrade ili posebni kriteriji za njegovo imenovanje mogu se predvidjeti pravom Unije ili pravom države članice.*” Iako članak 4. stavak 7. navodi „voditelja obrade” u jednini, Europski odbor za zaštitu podataka smatra da je također moguće da se pravom Unije ili pravom države članice imenuje više voditelja obrade, možda čak i kao zajedničke voditelje obrade.
23. Ako je voditelj obrade konkretno utvrđen u zakonodavstvu, to će biti odlučujuće za utvrđivanje toga tko djeluje kao voditelj obrade. To podrazumijeva da je zakonodavac predvidio da voditelj obrade bude onaj subjekt koji uistinu može izvršiti nadzor. Nacionalno pravo nekih država propisuje da su tijela javne vlasti odgovorna za obradu osobnih podataka u okviru svojih dužnosti.
24. Međutim, češći je slučaj da će umjesto izravnog imenovanja voditelja obrade ili utvrđivanja kriterija za njegovo imenovanje zakonom nekome biti određen zadatak ili propisana dužnost da prikuplja i obrađuje određene podatke. U tim je slučajevima svrha obrade često određena zakonom. Voditelj obrade obično će biti onaj koji je zakonom predviđen za ostvarenje te svrhe, odnosno tog javnog zadatka. Primjerice, to bi bio slučaj kada neki subjekt kojem su povjerene određene javne dužnosti (npr. socijalno osiguranje) koje se ne mogu ispuniti bez prikupljanja barem nekih osobnih podataka, uspostavi bazu podataka ili registar da bi ispunio te javne zadatke. U tom se slučaju zakonom, premda neizravno, određuje voditelj obrade. Općenitije, zakon također može propisati obvezu za javne ili privatne subjekte da zadrže ili pruže određene podatke. Ti bi se subjekti tada obično smatrali voditeljima obrade u odnosu na obradu potrebnu za izvršenje te obveze.

Primjer: Zakonske odredbe

Nacionalni zakon u Državi A propisuje tijelima općinskih vlasti obvezu da pružaju naknade za socijalnu skrb, poput mjesečnih isplata građanima ovisno o njihovoj financijskoj situaciji. Da bi provelo te isplate, tijelo općinske vlasti mora prikupiti i obraditi podatke o financijskoj situaciji podnositelja zahtjeva. Iako

zakon izričito ne navodi da su tijela općinske vlasti voditelji te obrade, to implicitno proizlazi iz zakonskih odredbi.

2) Nadzor koji proizlazi iz činjeničnog utjecaja

25. U nedostatku određivanja voditelja obrade temeljem zakonskih odredbi, utvrđivanje nekog subjekta kao voditelja obrade mora se utvrditi na temelju procjene činjeničnih okolnosti povezanih s obradom. Potrebno je uzeti u obzir sve relevantne činjenične okolnosti da bi se donio zaključak o tome ima li određeni subjekt odlučujući utjecaj na obradu predmetnih osobnih podataka.
26. Potreba za činjeničnom procjenom također znači da uloga voditelja obrade ne proizlazi iz prirode nekog subjekta koji obrađuje podatke, nego iz njegovih konkretnih aktivnosti u određenom kontekstu. Drugim riječima, isti subjekt može istodobno djelovati kao voditelj obrade za određene postupke obrade, a kao izvršitelj obrade za druge postupke, te se utvrđivanje voditelja ili izvršitelja obrade mora procijeniti s obzirom na svaku određenu aktivnost obrade podataka.
27. U praksi se određene aktivnosti obrade mogu smatrati prirodno povezanim s ulogom ili aktivnostima nekog subjekta, što u konačnici podrazumijeva odgovornost sa stajališta zaštite podataka. To se može zasnivati na općenitijim zakonskim odredbama ili ustaljenoj pravnoj praksi u različitim područjima (građansko pravo, trgovačko pravo, radno pravo itd.). U tom slučaju, postojeće tradicionalne uloge i profesionalna stručnost koji obično impliciraju određenu odgovornost pomoći će u utvrđivanju voditelja obrade, primjerice: poslodavac u odnosu na obradu osobnih podataka o njegovim zaposlenicima, izdavač koji obrađuje osobne podatke o svojim pretplatnicima ili udruga koja obrađuje osobne podatke o svojim članovima ili suradnicima. Ako neki subjekt obrađuje osobne podatke kao dio interakcije s vlastitim zaposlenicima, kupcima ili članovima, taj će subjekt općenito određivati svrhu i sredstva obrade te stoga postupati kao voditelj obrade u smislu Opće uredbe o zaštiti podataka.

Primjer: Odvjetnička društva

Trgovačko društvo ABC unajmi odvjetničko društvo da ga zastupa u sporu. Da bi izvršilo ovaj zadatak, odvjetničko društvo mora obraditi osobne podatke koji se odnose na taj predmet. Razlog obrade osobnih podataka jest ovlaštenje odvjetničkog društva da zastupa klijenta na sudu. Međutim, to se ovlaštenje ne odnosi konkretno na obradu osobnih podataka. Odvjetničko društvo djeluje sa značajnim stupnjem neovisnosti, primjerice pri odlučivanju o tome koje će podatke upotrebljavati i na koji način, te ne postoje upute trgovačkog društva klijenta o obradi osobnih podataka. Obrada koju odvjetničko društvo provodi da bi ispunilo svoj zadatak pravnog zastupanja trgovačkog društva stoga je povezana s funkcionalnom ulogom odvjetničkog društva, tako da se ono treba smatrati voditeljem te obrade.

Primjer: Telekomunikacijski operatori¹¹:

Pružanje usluga elektroničke komunikacije uključuje obradu osobnih podataka, kao što je to slučaj kod pružanja usluga elektroničke pošte. Pružatelj takvih usluga obično će se smatrati voditeljem obrade u odnosu na obradu osobnih podataka koji su neophodni za rad usluge kao takve (npr. podatci o prometu i naplati). Ako je jedina svrha i uloga pružatelja usluge omogućiti prijenos poruka e-pošte, pružatelj usluga neće se smatrati voditeljem obrade u odnosu na osobne podatke sadržane u samoj poruci. Voditeljem obrade u odnosu na sve osobne podatke sadržane u poruci obično će se smatrati osoba od koje poruka potječe, a ne pružatelj usluga koji nudi uslugu prijenosa.

¹¹ Europski odbor za zaštitu podataka smatra da ovaj primjer, prethodno uključen u uvodnu izjavu (47.) Direktive 95/46/EZ, ostaje relevantan i prema Općoj uredbi o zaštiti podataka.

28. U mnogim slučajevima, procjena ugovornih odredbi između različitih uključenih strana može pomoći pri utvrđivanju koja strana djeluje (ili koje strane djeluju) kao voditelj obrade. Čak i ako ugovor ne navodi tko je voditelj obrade, ugovor može sadržavati dovoljno elemenata da se zaključi tko odlučuje o svrsi i sredstvima obrade. Moguće je i da ugovor izričito navodi identitet voditelja obrade. Ako ne postoji razlog za sumnju da to točno odražava stvarnost, nema razloga za nepoštovanje ugovornih odredaba. Međutim, odredbe ugovora nisu presudne u svim okolnostima jer bi to jednostavno omogućilo ugovornim stranama da dodijele odgovornost na način koji im odgovara. Također, nije moguće ni postati voditelj obrade ni izbjeći obveze voditelja obrade samo sastavljanjem ugovora na određeni način ako činjenične okolnosti govore nešto drugo.
29. Ako jedna ugovorna strana zapravo odlučuje o razlozima i načinu obrade osobnih podataka, tada će ta ugovorna strana biti voditelj obrade čak i ako je ugovorom navedeno da je izvršitelj obrade. Slično tome, činjenica da se u nekom trgovačkom ugovoru upotrebljava izraz „podizvođač” neće značiti da se taj subjekt smatra izvršiteljem obrade u smislu prava o zaštiti podataka.¹²
30. U skladu s činjeničnim pristupom, riječ „određuje” znači da je voditelj obrade onaj subjekt koji stvarno ima odlučujući utjecaj na svrhu i sredstva obrade. Uobičajeno je da ugovor o izvršitelju obrade određuje tko su odlučujuća strana (voditelj obrade) i upućena strana (izvršitelj obrade). Čak i ako izvršitelj obrade nudi uslugu koja je prethodno utvrđena na određeni način, voditelju obrade se mora predložiti detaljan opis usluge i on mora donijeti konačnu odluku kojom aktivno odobrava način na koji se provodi obrada i zatražiti promjene ako je to potrebno. Nadalje, izvršitelj obrade u kasnijoj fazi ne može mijenjati bitne elemente obrade bez odobrenja voditelja obrade.

Primjer: standardizirana usluga pohrane u oblaku

Veliki pružatelj usluga pohrane u oblaku nudi svojim kupcima mogućnost pohrane velikih količina osobnih podataka. Usluga je u cijelosti standardizirana, a kupci imaju malo ili nimalo mogućnosti prilagodbe usluge. Ugovorne odredbe jednostrano je utvrdio i izradio pružatelj usluga u oblaku, pružajući ih kupcu na osnovi „uzmi ili ostavi”. Trgovačko društvo X donosi odluku da će angažirati pružatelja oblaka za pohranu osobnih podataka njegovih kupaca. Trgovačko društvo X i dalje će se smatrati voditeljem obrade na temelju njegove odluke o upotrebi određenog pružatelja usluga u oblaku radi obrade osobnih podataka u vlastite svrhe. U mjeri u kojoj pružatelj usluga u oblaku ne obrađuje osobne podatke za svoje potrebe i pohranjuje ih isključivo u ime svojih kupaca i u skladu s uputama, pružatelj usluga smatrat će se izvršiteljem obrade.

2.1.3 „Samo ili zajedno s drugima”

31. U članku 4. stavku 7. prepoznata je mogućnost da više dionika odredi „svrhe i sredstva” obrade. U njemu se navodi da je voditelj obrade onaj dionik koji sam „ili zajedno s drugima određuje svrhe i sredstva obrade osobnih podataka”. To znači da nekoliko različitih subjekata mogu djelovati kao voditelji iste obrade, pri čemu svaki od njih tada podliježe mjerodavnim odredbama o zaštiti podataka. Sukladno tome, organizacija i dalje može biti voditelj obrade čak i ako ne donosi sve odluke o svrsi i sredstvima. Kriteriji za zajedničko vođenje obrade i opseg u kojem dva ili više dionika zajednički vode obradu mogu imati različite oblike, kako je kasnije pojašnjeno.¹³

¹² Vidjeti npr. Radna skupina o zaštiti podataka iz članka 29., Mišljenje 10/2006 o obradi osobnih podataka od strane Društva za svjetsku međubankovnu financijsku telekomunikaciju (SWIFT)), 22. studenog 2006., WP128, str. 11.

¹³ Vidjeti Dio I., odjeljak 3. („Definicija zajedničkih voditelja obrade”).

2.1.4 „Svrhe i sredstva”

32. Četvrta sastavna cjelina definicije voditelja obrade odnosi se na objekt utjecaja voditelja obrade, odnosno na „svrhe i sredstva” obrade. On predstavlja materijalni dio pojma voditelja obrade: ono što bi neki subjekt trebao određivati da bi bio smatran voditeljem obrade.
33. U rječnicima je „svrha” definirana kao „predviđen namjeravani ishod ili ishod koji usmjerava vaše planirane radnje”, a „sredstvo” kao „način dobivanja rezultata ili postizanja nekog cilja”.
34. U Općoj se uredbi o zaštiti podataka određuje da se podatci moraju prikupljati za određene, izričite i zakonite svrhe te da ne smiju biti dodatno obrađeni na način koji nije u skladu s tim svrhama. Stoga je od posebnog značaja utvrđenje „svrhe” obrade i „sredstava” za postizanje te svrhe.
35. Utvrđivanje svrhe i sredstava svodi se na odlučivanje o razlogu i načinu obrade:¹⁴ s obzirom na određeni posao obrade, voditelj obrade je onaj dionik koji je odredio *zašto* se obrada odvija (tj. „s kojim ciljem” ili „zbog čega”) i *kako* postići taj cilj (tj. koja će se sredstva upotrebljavati za postizanje cilja). Fizička ili pravna osoba koja izvrši takav utjecaj nad obradom osobnih podataka time sudjeluje u utvrđivanju svrhe i sredstava te obrade u skladu s definicijom u članku 4. stavku 7. Opće uredbe o zaštiti podataka.¹⁵
36. Voditelj obrade mora odlučiti i o svrsi i sredstvima obrade kako je opisano u nastavku. Kao rezultat toga, voditelj obrade ne može se svesti samo na određivanje svrhe. Također mora odlučivati o sredstvima obrade. Suprotno tome, subjekt koji djeluje kao izvršitelj obrade nikada ne može određivati svrhu obrade.
37. U praksi, ako voditelj obrade angažira izvršitelja obrade da izvrši obradu u njegovo ime, to često znači da će izvršitelj obrade moći samostalno donositi određene odluke o načinu provođenja obrade. Europski odbor za zaštitu podataka prepoznaje mogućnost postojanja nekog slobodnog prostora u kojem izvršitelj obrade također može donositi neke odluke koje se odnose na obradu. U tom je smislu potrebno dati smjernice o tome koja je to **razina utjecaja** na „zašto” i „kako” koja podrazumijeva utvrđivanje subjekta kao voditelja obrade i u kojoj mjeri izvršitelj obrade može donositi vlastite odluke.
38. Ako jedan subjekt jasno odredi svrhe i sredstva, a drugom subjektu povjeri aktivnosti obrade koje se svode na izvršavanje njegovih detaljnih uputa, situacija je jasna i nema sumnje da drugi subjekt treba smatrati izvršiteljem obrade, dok je prvi subjekt voditelj obrade.

Ključna sredstva i sredstva koja nisu ključna

39. Ovdje se postavlja pitanje gdje odrediti razgraničenje između odluka koje su rezervirane za voditelja obrade i odluka koje se prepuštaju nahođenju izvršitelja obrade. Jasno je da odluke o svrsi obrade uvijek treba donositi voditelj obrade.
40. U pogledu određivanja sredstava, može se napraviti razlika između ključnih sredstava i sredstava koja nisu ključna. „Ključna sredstva” tradicionalno su i inherentno rezervirana za voditelja obrade. Dok sredstva koja nisu ključna može odrediti i izvršitelj obrade, ključna sredstva mora odrediti voditelj obrade. „Ključna sredstva” sredstva su koja su usko povezana sa svrhom i opsegom obrade, kao što je vrsta obrađenih osobnih podataka („*koji će se podatci obrađivati?*”), trajanje obrade („*koliko će se dugo oni obrađivati?*”), kategorije primatelja („*tko će im moći pristupiti?*”) i kategorije ispitanika („*čiji se osobni podatci obrađuju?*”). Zajedno sa svrhom obrade, ključna su sredstva također usko povezana s pitanjem je li obrada zakonita, nužna i proporcionalna. „Sredstva koja nisu ključna” više se odnose na

¹⁴ Vidjeti također Mišljenje nezavisnog odvjetnika Bota u predmetu *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2017:796, točka 46.

¹⁵ Presuda u predmetu *Jehovini svjedoci*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, točka 68.

praktične aspekte provedbe, poput izbora određene vrste hardvera ili softvera ili detaljnih sigurnosnih mjera o kojima se odlučivanje može prepustiti izvršitelju obrade.

Primjer: Obračun plaća

Poslodavac A unajmljuje drugo trgovačko društvo da provodi isplatu plaća njegovim zaposlenicima. Poslodavac A daje jasne upute o tome kome platiti, koje iznose, do kojeg datuma, putem koje banke, koliko će se dugo podatci čuvati, koje podatke treba otkriti poreznom tijelu itd. U tom se slučaju obrada podataka provodi za svrhu Trgovačkog društva A da isplati plaće svojim zaposlenicima, a administrator obračuna plaća ne smije upotrebljavati podatke ni za koju vlastitu svrhu. Način na koji administrator obračuna plaća treba izvršiti obradu u suštini je jasno i precizno definiran. Ipak, administrator obračuna plaća može odlučivati o određenim detaljima obrade, poput softvera koji će upotrebljavati, načina raspodjele pristupa unutar vlastite organizacije itd. To ne mijenja njegovu ulogu izvršitelja obrade sve dok administrator ne postupa suprotno uputama koje mu je dalo Trgovačko društvo A ili izvan njih.

Primjer: Bankovna plaćanja

Prema uputama Poslodavca A, administrator obračuna plaća prenosi podatke Banci B tako da ona može provesti isplatu zaposlenicima Poslodavca A. Ta aktivnost uključuje obradu osobnih podataka koju provodi Banka B u svrhu obavljanja bankarske djelatnosti. U okviru te aktivnosti, banka odlučuje neovisno o Poslodavcu A o tome koje podatke treba obraditi da bi se pružila usluga, koliko se dugo podatci moraju čuvati itd. Poslodavac A ne može utjecati na svrhu obrade i sredstva kojima Banka B obrađuje podatke. Stoga se Banku B treba smatrati voditeljem ove obrade, a prijenos osobnih podataka od administratora obračuna plaća treba smatrati otkrivanjem podataka između dvaju voditelja obrade, od Poslodavca A prema Banci B.

Primjer: Računovođe

Poslodavac A također angažira Računovodstveno društvo C da provodi revizije njegova knjigovodstva i stoga podatke o financijskom poslovanju (uključujući osobne podatke) prenosi u C. Računovodstveno društvo C obrađuje te podatke bez detaljnih uputa Poslodavca A. Računovodstveno društvo C samostalno odlučuje, u skladu sa zakonskim odredbama kojima se uređuju zadatci revizijskih djelatnosti koje provodi C, da će se podatci koje prikuplja obrađivati jedino u svrhu revizije Poslodavca A i utvrđuje koje podatke treba posjedovati, koje kategorije osoba trebaju biti registrirane, koliko će se dugo podatci čuvati i koja će se tehnička sredstva upotrebljavati. U tim okolnostima, Računovodstveno društvo C treba smatrati zasebnim voditeljem obrade kada obavlja usluge revizije za Poslodavca A. Međutim, ova procjena može se razlikovati ovisno o razini uputa Poslodavca A. U situaciji u kojoj zakon ne propisuje određene obveze za računovodstvenu tvrtku, a trgovačko društvo klijent pruža vrlo detaljne upute o obradi, radnje računovodstvenog društva bile bi upravo radnje izvršitelja obrade. Moguće je razlikovati situaciju u kojoj se obrada, u skladu sa zakonima koji uređuju tu struku, obavlja kao dio osnovne djelatnosti računovodstvenog društva i situaciju u kojoj je obrada ograničeniji, sporedan zadatak koji se obavlja kao dio djelatnosti trgovačkog društva klijenta.

Primjer: Usluge smještaja podataka (*hosting*)

Poslodavac A unajmljuje pružatelja usluge smještaja podataka H za pohranu šifriranih podataka na poslužiteljima pružatelja H. Pružatelj H ne određuje jesu li podatci kojima pruža smještaj osobni podatci niti ih obrađuje na bilo koji drugi način osim što ih pohranjuje na svojim poslužiteljima. Kako je pohrana

jedan od primjera aktivnosti obrade osobnih podataka, pružatelj H obrađuje osobne podatke u ime poslodavca A i stoga je izvršitelj obrade. Poslodavac A mora dostaviti pružatelju H potrebne upute i mora se zaključiti ugovor o obradi podataka u skladu s člankom 28. koji zahtijeva od pružatelja H da provodi tehničke i organizacijske sigurnosne mjere. H mora pomoći Poslodavcu A da osigura da budu poduzete potrebne sigurnosne mjere i obavijestiti ga u slučaju bilo kakve povrede osobnih podataka.

41. Iako se odluke o sredstvima koja nisu ključna mogu prepustiti izvršitelju obrade, voditelj obrade i dalje mora propisivati određene elemente u ugovoru o izvršitelju obrade kao što su – u odnosu na zahtjev zaštite sigurnosti – npr. uputa za poduzimanje svih mjera propisanih u članku 32. Opće uredbe o zaštiti podataka. U ugovoru se također mora navesti da izvršitelj obrade pomaže voditelju obrade u osiguravanju sukladnosti s, primjerice, člankom 32. U svakom slučaju, voditelj obrade ostaje odgovoran za provedbu odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera kako bi osigurao i mogao dokazati da se obrada provodi u skladu s Uredbom (članak 24.). Pritom voditelj obrade mora uzeti u obzir prirodu, opseg, kontekst i svrhu obrade, kao i rizike za prava i slobode fizičkih osoba. Zbog toga voditelj obrade mora biti u cijelosti obaviješten o upotrebljavanim sredstvima da bi u tom smislu mogao donijeti informiranu odluku. Da bi voditelj obrade mogao dokazati zakonitost obrade, preporučljivo je barem dokumentirati potrebne tehničke i organizacijske mjere u ugovoru ili drugom pravno obvezujućem instrumentu između voditelja obrade i izvršitelja obrade.

Primjer: Pozivni centar

Trgovačko društvo X odluči da će dio svojih odnosa s kupcima prenijeti na pozivni centar. Pozivni centar prima podatke o kupnji kupca koje je moguće utvrditi, kao i podatke za kontakt. Pozivni centar upotrebljava vlastiti softver i IT infrastrukturu za upravljanje osobnim podacima koji se odnose na kupce Trgovačkog društva X. Trgovačko društvo X potpisuje ugovor o obradi s pružateljem usluga pozivnog centra u skladu s člankom 28. Opće uredbe o zaštiti podataka, nakon što utvrdi da su tehničke i organizacijske sigurnosne mjere koje je predložio pozivni centar prikladne za predmetne rizike i da će pozivni centar obrađivati samo osobne podatke za svrhe Trgovačkog društva X i u skladu s njegovim uputama. Trgovačko društvo X ne pruža daljnje upute pozivnom centru o određenom softveru koji treba upotrebljavati kao ni detaljne upute o određenim sigurnosnim mjerama koje treba provesti. U ovom primjeru Trgovačko društvo X ostaje voditelj obrade unatoč činjenici da je pozivni centar odredio određena sredstva obrade koja nisu ključna.

2.1.5 „Obrade osobnih podataka”

42. Svrha i sredstva koje odredi voditelj obrade moraju se odnositi na „obradu osobnih podataka”. Člankom 4. stavkom 2. Opće uredbe o zaštiti podataka definirana je obrada osobnih podataka kao „*svaki postupak ili skup postupaka koji se obavljaju na osobnim podacima ili na skupovima osobnih podataka*”. Stoga se pojam voditelja obrade može povezati s jednim postupkom obrade ili sa skupom postupaka. U praksi to može značiti da se vođenje obrade koju provodi određeni subjekt može proširiti na cjelokupnu predmetnu obradu, ali također može biti ograničeno na određenu fazu obrade.¹⁶
43. U praksi se obrada osobnih podataka koja uključuje više dionika može podijeliti u nekoliko manjih postupaka obrade za koje se može smatrati da svaki od dionika pojedinačno određuje svrhu i sredstva.

¹⁶ Presuda u predmetu *Fashion ID*, C-40/17, ECLI:EU:C:2019:629, točka 74.: „Kako je primijetio neovisni odvjetnik, [...] čini se da fizička ili pravna osoba može biti voditelj obrade u smislu članka 2. točke (d) Direktive 95/46 zajednički s drugima samo u odnosu na postupke koji uključuju obradu osobnih podataka za koje zajednički utvrđuju svrhu i sredstva. Nasuprot tome, [...] ta fizička ili pravna osoba ne može se u smislu te odredbe smatrati voditeljem obrade u kontekstu postupaka koji prethode ili slijede u ukupnom lancu obrade za koju ta osoba ne određuje ni svrhu ni sredstva”.

S druge strane, niz ili skup postupaka obrade koja uključuje više dionika može se također odvijati u istu svrhu (iste svrhe), a u tom je slučaju moguće da obrada uključuje jednog ili više zajedničkih voditelja obrade. Drugim riječima, moguće je da se različiti postupci u lancu obrade čine nepovezanim na „mikrorazini” jer svaki od njih može imati različitu svrhu. Međutim, potrebna je dvostruka provjera je li potrebno da se te obrade na „makrorazini” smatraju „skupom poslova” koji imaju zajedničku svrhu i upotrebljavaju zajednički utvrđena sredstva.

44. Svatko tko odluči obrađivati podatke mora razmotriti uključuje li ta obrada osobne podatke i, ako je odgovor potvrđan, koje su obveze prema Općoj uredbi o zaštiti podataka. Dionik će biti smatran „voditeljem obrade” čak i ako namjerno ne cilja same osobne podatke ili je pogrešno procijenio da ne obrađuje osobne podatke.
45. Nije potrebno da voditelj obrade ima stvaran pristup podacima koji se obrađuju.¹⁷ Netko tko uposli vanjskog dobavljača za djelatnost obrade i pritom ima odlučujući utjecaj na svrhu i (ključna) sredstva obrade (npr. podešavanjem parametara usluge na takav način da utječe na to čiji će se osobni podatci obrađivati) treba se smatrati voditeljem obrade iako nikada neće imati stvaran pristup podacima.

Primjer: Istraživanje tržišta 1

Trgovačko društvo ABC želi razumjeti koje će vrste potrošača najvjerojatnije biti zainteresirane za njegove proizvode i angažira pružatelja usluga XYZ da pribavi odgovarajuće informacije.

Trgovačko društvo ABC daje uputu pružatelju XYZ o vrsti informacija koje ga zanimaju i daje mu popis pitanja koja treba postaviti sudionicima u istraživanju tržišta.

Trgovačko društvo ABC prima samo statističke podatke (npr. o potrošačkim trendovima po regijama) od pružatelja XYZ i nema pristup samim osobnim podacima. Ipak, Trgovačko društvo ABC odlučuje da se treba provesti obrada, obrada se provodi u njegovu svrhu i za njegove aktivnosti te pružatelju XYZ daje detaljne upute o tome koje podatke prikupljati. Trgovačko društvo ABC stoga i dalje treba smatrati voditeljem obrade u odnosu na obradu osobnih podataka koja se odvija radi isporuke informacija koje je to društvo zatražilo. XYZ može obrađivati podatke samo u svrhu koju je odredilo Trgovačko društvo ABC i u skladu s njegovim detaljnim uputama, stoga se mora smatrati izvršiteljem obrade.

Primjer: Istraživanje tržišta 2

Trgovačko društvo ABC želi razumjeti koje će vrste potrošača najvjerojatnije biti zainteresirane za njegove proizvode. Pružatelj usluga XYZ je agencija za istraživanje tržišta koja prikuplja informacije o interesima potrošača putem različitih upitnika koji se odnose na široku paletu proizvoda i usluga. Pružatelj usluga XYZ prikuplja i analizira te podatke neovisno, prema vlastitoj metodologiji, bez primanja bilo kakvih uputa od Trgovačkog društva ABC. Da bi odgovorio na zahtjev Trgovačkog društva ABC, pružatelj usluga XYZ generirat će statističke podatke, ali će to učiniti bez primanja dodatnih uputa o tome koje osobne podatke treba obraditi ili kako ih obraditi da bi generirao te statističke podatke. U ovom primjeru pružatelj usluga XYZ djeluje kao jedini voditelj obrade jer obrađuje osobne podatke u svrhu istraživanja tržišta i za to samostalno određuje sredstva. Trgovačko društvo ABC nema u odnosu na te djelatnosti obrade nikakvu posebnu ulogu ili odgovornost prema pravu o zaštiti podataka jer Trgovačko društvo ABC dobiva anonimne statističke podatke i nije uključeno u određivanje svrhe i sredstava obrade.

¹⁷ Presuda u predmetu *Wirtschaftsakademie*, C-201/16, ECLI:EU:C:2018:388, točka 38.

3 DEFINICIJA ZAJEDNIČKIH VODITELJA OBRAD

3.1 Definicija zajedničkih voditelja obrade

46. Voditelji obrade mogu biti utvrđeni kao zajednički voditelji obrade ako je u obradu uključeno više od jednog dionika.
47. Iako taj pojam nije nov i već je postojao u Direktivi 95/46/EZ, Opća uredba o zaštiti podataka u članku 26. uvodi posebna pravila za zajedničke voditelje obrade i uspostavlja okvir za uređenje njihovih odnosa. Osim toga, Sud Europske unije (Sud EU-a) u nedavnim je presudama pojasnio taj pojam i njegove implikacije.¹⁸
48. Kao što je dalje razrađeno u Dijelu II., odjeljku 2, utvrđivanje zajedničkih voditelja obrade uglavnom će imati posljedice u smislu podjele obveza za sukladnost s pravilima o zaštiti podataka, a osobito u pogledu prava pojedinaca.
49. U tom je smislu svrha sljedećeg odjeljka pružiti smjernice o pojmu zajedničkih voditelja obrade u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka i sudskom praksom Suda Europske unije da bi se pomoglo subjektima u utvrđivanju gdje mogu postupati kao zajednički voditelji obrade i primjenjivati taj pojam u praksi.

3.2 Postojanje zajedničkog vođenja obrade

3.2.1 Opća razmatranja

50. Definicija voditelja obrade u članku 4. stavku 7. Opće uredbe o zaštiti podataka čini polaznu točku za utvrđenje zajedničkog vođenja obrade. Razmatranja u ovom odjeljku stoga su izravno povezana s razmatranjima u odjeljku o pojmu voditelja obrade i dopunjuju ih. Posljedica toga jest da bi procjena zajedničkog vođenja obrade trebala odražavati prethodno navedenu procjenu „pojedinačnog” nadzora.
51. U članku 26. Opće uredbe o zaštiti podataka, koji odražava definiciju iz članka 4. stavka 7. Opće uredbe o zaštiti podataka, propisano je da „*ako dvoje ili više voditelja obrade zajednički odrede svrhe i načine obrade, oni su zajednički voditelji obrade*”. U širem smislu, zajedničko vođenje obrade postoji u odnosu na konkretnu obradu ako različite strane *zajednički* određuju svrhu i sredstva te obrade. Stoga, procjena postojanja zajedničkih voditelja obrade zahtijeva ispitivanje o tome odlučuje li više od jednog subjekta o određivanju svrhe i sredstava, što karakterizira voditelja obrade. „Zajednički” se mora tumačiti kao „zajedno s” ili „nesamostalno”, u različitim oblicima i kombinacijama, kako je objašnjeno u nastavku.
52. Procjena zajedničkog vođenja obrade treba se provoditi putem činjenične, a ne formalne analize stvarnog utjecaja na svrhe i sredstva obrade. Sve postojeće ili predviđene aranžmane treba provjeriti u odnosu na činjenične okolnosti s obzirom na odnos između uključenih strana. Sam formalni kriterij ne bi bio dovoljan zbog barem dvaju razloga: u nekim slučajevima formalno imenovanje zajedničkih voditelja obrade – što je, primjerice, propisano zakonom ili ugovorom – ne postoji; u drugim

¹⁸ Vidjeti posebno, *Unabhängiges Landeszentrum für Datenschutz Schleswig-Holstein v Wirtschaftsakademie*, (C-210/16), *Tietosuojavaltuutettu v Jehovan todistajat — uskonnollinen yhdyskunta* (C-25/17), *Fashion ID GmbH & Co. KG v Verbraucherzentrale NRW eV* (C-40/17). Treba imati na umu da iako je Sud Europske unije donio ove presude o tumačenju pojma zajedničkih voditelja obrade prema Direktivi 95/46/EZ, one ostaju važeće i u kontekstu Opće uredbe o zaštiti podataka s obzirom na to da elementi koji određuju ovaj pojam u Općoj uredbi o zaštiti podataka ostaju isti i u Direktivi.

slučajevima moguće je da formalno imenovanje ne odražava stvarnost aranžmana uslijed formalnog povjeravanja uloge voditelja obrade nekom subjektu koji zapravo nije u mogućnosti „odrediti” svrhe i sredstva obrade.

53. Ne pružaju sve obrade koje uključuju nekoliko subjekata razlog za zajedničko vođenje obrade. Krovni kriterij za postojanje zajedničkog vođenja obrade je **zajedničko sudjelovanje dvaju ili više subjekata u određivanju svrha i sredstava** obrade. Konkretnije, potrebno je da zajedničko sudjelovanje uključuje određivanje svrhe s jedne strane i određivanje sredstava s druge strane. Ako svaki od tih elemenata određuju svi dotični subjekti, oni bi se trebali smatrati zajedničkim voditeljima obrade.

3.2.2 Procjena zajedničkog sudjelovanja

54. Zajedničko sudjelovanje u određivanju svrha i sredstava podrazumijeva da više od jednog subjekta ima odlučujući utjecaj na to odvija li se obrada i na koji način. Zajedničko sudjelovanje može u praksi imati nekoliko različitih oblika. Primjerice, zajedničko sudjelovanje može imati oblik **zajedničke odluke** koju donose dva subjekta ili više njih ili je rezultat **usklađenih odluka** dvaju ili više subjekata u odnosu na svrhe i ključna sredstva.
55. Zajedničko sudjelovanje putem *zajedničke odluke* znači zajedničko odlučivanje i uključuje zajedničku namjeru u skladu s najčešćim razumijevanjem pojma „zajednički” navedenog u članku 26. Opće uredbe o zaštiti podataka.

Situacija zajedničkog sudjelovanja putem *usklađenih odluka* više je rezultat sudske prakse Suda Europske unije o pojmu zajedničkih voditelja obrade. Odluke se mogu smatrati usklađenima o svrhama i sredstvima **ako se međusobno dopunjuju i neophodne su da bi se obrada odvijala na takav način da imaju konkretan utjecaj na određivanje svrha i sredstava obrade**. Treba naglasiti da pojam usklađenih odluka treba razmatrati s obzirom na svrhe i sredstva obrade, ali ne s obzirom na druge aspekte trgovačkog odnosa između subjekata.¹⁹ U tom kontekstu, za utvrđivanje usklađenih odluka važan je kriterij **pitaje mogućnosti obrade bez sudjelovanja oba subjekta u svrhama i sredstvima u smislu da je obrada koju provodi svaka strana nerazdvojna, tj. neraskidivo povezana**. Situaciju u kojoj zajednički voditelji obrade djeluju na temelju usklađenih odluka treba razlikovati od slučaja izvršitelja obrade jer potonji – premda sudjeluje u izvođenju obrade – ne obrađuje podatke za svoje potrebe, nego provodi obradu u ime voditelja obrade.

56. Činjenica da jedna od strana nema pristup osobnim podacima koji se obrađuju nije dovoljna da bi se isključilo zajedničko vođenje obrade.²⁰ Primjerice, u predmetu *Jehovini svjedoci* Sud Europske unije smatrao je da se vjerska zajednica, zajedno s njezinim članovima koji sudjeluju u propovijedanju, mora smatrati voditeljem obrade osobnih podataka koju provode potonji u kontekstu propovijedanja na kućnom pragu.²¹ Sud Europske unije smatrao je da nije neophodno da zajednica ima pristup predmetnim podacima ili da utvrđuje da je ta zajednica svojim članovima dala pisane smjernice ili upute u odnosu na obradu podataka.²² Zajednica je sudjelovala u određivanju svrha i sredstava organiziranjem i koordinacijom aktivnosti svojih članova, što je pomoglo postizanju cilja zajednice Jehovinih svjedoka.²³ Uz to, zajednica je na općoj razini imala saznanja o činjenici da se takva obrada provodi da bi se proširila njezina vjera.²⁴

¹⁹ Upravo svi komercijalni dogovori uključuju usklađene odluke kao dio procesa postizanja nekog ugovora.

²⁰ Presuda u predmetu *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, točka 38.

²¹ Presuda u predmetu *Jehovini svjedoci*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, točka 75.

²² Ibid.

²³ Ibid., točka 71.

²⁴ Ibid.

57. Također je važno naglasiti, kako je pojasnio Sud Europske unije, da će se subjekt smatrati zajedničkim voditeljem obrade s drugim(a) samo u odnosu na one postupke za koje određuje, zajednički s drugima, sredstva i svrhe te obrade podataka, osobito u slučaju usklađenih odluka. Ako jedan od ovih subjekata sam odlučuje o svrhama i sredstvima postupaka koje prethode ili slijede u lancu obrade, taj se subjekt mora smatrati jedinim voditeljem obrade tog prethodnog ili sljedećeg postupka.²⁵
58. Postojanje zajedničke odgovornosti ne podrazumijeva nužno jednaku odgovornost različitih subjekata uključenih u obradu osobnih podataka. Naprotiv, Sud Europske unije pojasnio je da ti subjekti mogu biti uključeni u različitim fazama te obrade i u različitom stupnju, tako da se mora procijeniti razina odgovornosti svakog od njih s obzirom na sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja.

3.2.2.1 Zajednički utvrđena svrha (svrhe)

59. Zajedničko vođenje obrade postoji ako subjekti koji su uključeni u istu obradu provode obradu u zajednički utvrđene svrhe. To će biti slučaj ako uključeni subjekti obrađuju podatke u iste ili zajedničke svrhe.
60. Uz to, ako subjekti nemaju istu svrhu obrade, zajedničko vođenje obrade može se u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije utvrditi ako uključeni subjekti slijede svrhe koje su usko povezane ili komplementarne. To može biti slučaj, primjerice, ako postoji obostrana korist koja proizlazi iz istog postupka obrade, pod uvjetom da svaki od uključenih subjekata sudjeluje u određivanju svrha i sredstava odgovarajućeg postupka obrade. Međutim, pojam uzajamne koristi nije presudan i može biti samo indicija. Primjerice, Sud Europske unije u predmetu *Fashion ID* pojasnio je da operator mrežnog mjesta sudjeluje u određivanju svrhe (i sredstava) obrade jer je ugradio dodatak za društvene mreže na mrežno mjesto da bi poboljšao reklamiranje svojih proizvoda čineći ih vidljivijima na društvenim mrežama. Sud EU-a smatrao je da su predmetni postupci obrade obavljani u gospodarskom interesu i operatora mrežnog mjesta i pružatelja dodatka za društvene mreže.²⁶
61. Isto tako, kao što je primijetio Sud EU-a u predmetu *Wirtschaftsakademie*, namjera obrade osobnih podataka putem statističkih podataka o posjetiteljima stranice obožavatelja jest omogućiti Facebooku da poboljša svoj sustav oglašavanja koji se prenosi putem njegove mreže i omogućiti administratoru stranice obožavatelja da pribavi statističke podatke u svrhu upravljanja promocijom svoje djelatnosti.²⁷ U ovom slučaju svaki subjekt slijedi vlastiti interes, ali obje strane sudjeluju u određivanju svrhe (i sredstava) obrade osobnih podataka u odnosu na posjetitelje stranice obožavatelja.²⁸
62. U tom je pogledu važno naglasiti da puko postojanje uzajamne koristi (npr. trgovačke) koja proizlazi iz djelatnosti obrade ne pruža osnovu za zajedničko vođenje obrade. Ako subjekt uključen u obradu nema za cilj vlastitu svrhu (svrhe) u odnosu na djelatnost obrade, već je samo plaćen za pružene usluge, on djeluje kao izvršitelj obrade, a ne kao zajednički voditelj obrade.

3.2.2.2 Zajednički utvrđena sredstva

63. Zajedničko vođenje obrade također zahtijeva da su dva subjekta ili njih više izvršila utjecaj na sredstva obrade. To ne znači da bi za postojanje zajedničkog vođenja obrade svaki uključeni subjekt morao u svim slučajevima određivati sva sredstva. Upravo kako je pojasnio Sud Europske unije, različiti subjekti mogu biti uključeni u različitim fazama te obrade i u različitom opsegu. Stoga različiti zajednički voditelji

²⁵ Presuda u predmetu *Fashion ID*, C-40/17, ECLI:EU:2018:1039, točka 74. „Suprotno tome, i ne dovodeći u pitanje bilo kakvu građanskopravnu odgovornost propisanu nacionalnim pravom u tom pogledu, ta fizička ili pravna osoba ne može se u smislu te odredbe smatrati voditeljem obrade u kontekstu postupaka koji prethode ili slijede u sveukupnom lancu obrade za koji ta osoba ne određuje ni svrhe ni sredstva”.

²⁶ Presuda u predmetu *Fashion ID*, C-40/17, ECLI:EU:C:2018:1039, točka 80.

²⁷ Presuda u predmetu *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, točka 34.

²⁸ Presuda u predmetu *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, točka 39.

obrade mogu određivati sredstva obrade u različitoj mjeri, ovisno o tome tko je stvarno u poziciji da odluči o tome.

64. Moguć je i slučaj da jedan od uključenih subjekata pruža sredstva obrade i čini ih dostupnima za obradu osobnih podataka koju provode drugi subjekti. Subjekt koji odluči upotrebljavati ta sredstva radi mogućnosti obrade osobnih podataka za konkretnu svrhu također sudjeluje u određivanju sredstava obrade.
65. Taj se scenarij može posebno pojaviti u slučaju platformi, standardiziranih alata ili druge infrastrukture koji subjektima omogućavaju obradu istih osobnih podataka, a koje je na određeni način podesila jedna od strana da ih upotrebljavaju drugi koji također mogu odlučiti o njihovim postavkama.²⁹ Upotreba postojećeg tehničkog sustava ne isključuje zajedničko vođenje obrade ako korisnici sustava mogu odlučiti o obradi osobnih podataka koja će se izvršiti u ovom kontekstu.
66. Kao jedan takav primjer, Sud EU-a smatrao je u predmetu *Wirtschaftsakademie* da se za administratora stranice obožavatelja smještene na Facebooku, zbog određivanja parametara zasnovanih na njezinoj ciljnoj publici i ciljevima upravljanja i promicanja njezinih aktivnosti, mora smatrati da sudjeluje u određivanju sredstava obrade osobnih podataka u odnosu na posjetitelje vlastite stranice obožavatelja.
67. Nadalje, odabir nekog subjekta da u svoje svrhe upotrebljava neki alat ili drugi sustav koji je razvio drugi subjekt, a koji omogućava obradu osobnih podataka, vjerojatno će predstavljati zajedničku odluku o sredstvima te obrade koju provode ti subjekti. To proizlazi iz predmeta *Fashion ID* u kojem je Sud EU-a zaključio da je, ugrađivanjem na svoje mrežno mjesto gumba Facebook Like koji je Facebook omogućio operatorima mrežnih stranica, *Fashion ID* izvršio presudan utjecaj u vezi s poslovima koji uključuju prikupljanje i prijenos osobnih podataka posjetitelja svojeg mrežnog mjesta Facebooku i tako zajednički s Facebookom odredio sredstva te obrade.³⁰
68. Važno je naglasiti da **upotreba zajedničkog sustava ili infrastrukture za obradu podataka neće u svim slučajevima dovesti do utvrđivanja uključenih strana kao zajedničkih voditelja obrade**, osobito ako je obrada koju oni provode odvojiva i mogla bi je izvesti jedna strana bez intervencije druge ili ako je pružatelj usluge izvršitelj obrade bez vlastite svrhe (postojanje puke komercijalne koristi za uključene strane nije dovoljno da bi se odredilo kao svrha obrade).

Primjer: Putnička agencija

Putnička agencija šalje osobne podatke svojih kupaca zračnom prijevozniku i lancu hotela, s ciljem izrade rezervacija za paket putovanja. Zračni prijevoznik i hotel potvrđuju dostupnost traženih sjedala i soba. Putnička agencija izdaje putne isprave i vaučere za svoje kupce. Svaki od dionika obrađuje podatke radi obavljanja vlastite djelatnosti i upotrebom vlastitih sredstava. U ovom su slučaju putnička agencija, zračni prijevoznik i hotel tri različita voditelja obrade koji obrađuju podatke u svoje zasebne svrhe te ne postoji zajedničko vođenje obrade.

Putnička agencija, lanac hotela i zračni prijevoznik tada odlučuju zajednički sudjelovati u uspostavljanju zajedničke internetske platforme u zajedničku svrhu pružanja putnih paket-aranžmana. Ugovaraju ključna sredstva koja će se upotrebljavati, poput podataka koji će se pohraniti, načina dodjele i potvrde rezervacija te tko može imati pristup pohranjenim informacijama. Nadalje, odlučuju da će međusobno

²⁹ Pružatelj sustava može biti zajednički voditelj obrade ako su ispunjeni prethodno navedeni kriteriji, tj. ako pružatelj sudjeluje u određivanju svrhe i sredstava. U protivnom, pružatelja usluge treba smatrati izvršiteljem obrade.

³⁰ Presuda u predmetu *Fashion ID*, C-40/17, ECLI:EU:C:2018:1039, točka 77- - 79.:

dijeliti podatke svojih kupaca da bi provodili zajedničke marketinške akcije. U ovom slučaju, putnička agencija, zračni prijevoznik i lanac hotela zajednički određuju razlog i način obrade osobnih podataka njihovih kupaca i stoga će biti zajednički voditelji obrade u odnosu na postupke obrade koji se odnose na zajedničku internetsku platformu za rezervacije i zajedničke marketinške akcije. Međutim, svatko od njih i dalje bi zadržao samostalno vođenje obrade koje se odnosi na aktivnosti obrade izvan zajedničke internetske platforme.

Primjer: Istraživački projekt više instituta

Nekoliko istraživačkih instituta odlučuje da će sudjelovati u određenom zajedničkom istraživačkom projektu i u tu svrhu upotrebljavati postojeću platformu jednog od instituta uključenih u projekt. Svaki institut u svrhu zajedničkog istraživanja unosi na platformu osobne podatke koje već posjeduje i za provođenje istraživanja putem platforme upotrebljava podatke koje su drugi unijeli. U ovom slučaju, svi su instituti utvrđeni kao zajednički voditelji obrade za obradu osobnih podataka koja se provodi pohranjivanjem i otkrivanjem podataka s te platforme jer su zajedno odlučili o svrsi obrade i sredstvima koja će se upotrebljavati (postojeća platforma). Međutim, svaki od instituta zaseban je voditelj obrade za svaku drugu obradu koja se provodi izvan platforme za njihove odgovarajuće svrhe.

Primjer: Marketinško poslovanje

Trgovačka društva A i B pokrenula su zajednički brendiran proizvod C i žele organizirati događaj za promociju tog proizvoda. U tu svrhu odlučuju da će međusobno dijeliti podatke svojih klijenata i baze podataka o potencijalnim klijentima te na temelju toga odlučuju o popisu uzvanika na događaju. Također ugovaraju modalitete slanja pozivnica za događaj, način prikupljanja povratnih informacija tijekom događaja i daljnje marketinške akcije. Trgovačka društva A i B mogu se smatrati zajedničkim voditeljima obrade za obradu osobnih podataka koji se odnose na organizaciju promotivnog događaja jer zajedno odlučuju o zajednički definiranoj svrsi i ključnim sredstvima obrade podataka u ovom kontekstu.

Primjer: Klinička ispitivanja³¹

Pružatelj zdravstvene zaštite (istražitelj) i sveučilište (sponzor) odlučuju pokrenuti kliničko ispitivanje s istom svrhom. Surađuju na izradi protokola ispitivanja (tj. svrha, metodologija/dizajn ispitivanja, podatci koji se prikupljaju, kriteriji za izuzeće/uključivanje ispitanika, ponovna upotreba baze podataka (ako je potrebno) itd.). Mogu se smatrati zajedničkim voditeljima obrade za ovo kliničko ispitivanje jer zajednički određuju i ugovaraju istu svrhu i ključna sredstva obrade. Prikupljanje osobnih podataka iz zdravstvene dokumentacije bolesnika u svrhu istraživanja treba razlikovati od pohrane i upotrebe istih podataka u svrhu pružanja zdravstvene zaštite bolesniku, za koje pružatelj zdravstvene zaštite i dalje ostaje voditelj obrade.

U slučaju da istražitelj ne sudjeluje u izradi protokola (već samo prihvaća protokol koji je sponzor već razradio), a protokol izrađuje samo sponzor, za ovo kliničko ispitivanje treba istražitelja smatrati izvršiteljem obrade, a sponzora voditeljem obrade.

³¹ Europski odbor za zaštitu podataka planira pružiti daljnje smjernice koje se odnose na klinička ispitivanja u kontekstu svojih budućih Smjernica o obradi osobnih podataka u medicinske i znanstvene svrhe.

Primjer: Lovci na talente

Trgovačko društvo X pomaže Trgovačkom društvu Y u zapošljavanju novog osoblja – sa svojom čuvenom uslugom s dodanom vrijednosti „global matchz”. Trgovačko društvo X traži prikladne kandidate kako među životopisima koje je izravno primilo od Trgovačkog društva Y, tako i među kandidatima koje već ima u vlastitoj bazi podataka. Takvu bazu podataka stvara i njome samostalno upravlja Trgovačko društvo X. Time se osigurava da će Trgovačko društvo X poboljšati podudaranje ponuda za posao i tražitelja posla, povećavajući time svoje prihode. Iako formalno nisu zajedno donijeli odluku, Trgovačka društva X i Y zajednički sudjeluju u obradi u svrhu pronalaženja prikladnih kandidata na temelju usklađenih odluka: odluke Trgovačkog društva o stvaranju i upravljanju uslugom „global matchz” i odluke Trgovačkog društva Y da obogati bazu podataka izravno dobivenim životopisima. Takve se odluke međusobno dopunjuju, nerazdvojne su i neophodne za odvijanje obrade u svrhu pronalaženja prikladnih kandidata. Stoga bi ih u ovom konkretnom slučaju trebalo smatrati zajedničkim voditeljima takve obrade. Međutim, Trgovačko društvo X jedini je voditelj obrade koji je potreban za upravljanje njegovom bazom podataka, a Trgovačko društvo Y jedini je voditelj obrade za naknadnu obradu zapošljavanja u vlastite svrhe (organizacija intervjua, sklapanje ugovora i upravljanje podacima o ljudskim resursima).

Primjer: Analiza zdravstvenih podataka

Trgovačko društvo ABC koje razvija aplikacije za nadzor krvnog tlaka i trgovačko društvo XYZ koje pruža aplikacije za zdravstvene djelatnike žele ispitati kako promjene krvnog tlaka mogu pomoći u predviđanju određenih bolesti. Društva odlučuju uspostaviti zajednički projekt i pozvati Bolnicu DEF da se također uključi.

Osobni podatci koji će se obrađivati u ovom projektu sastoje se od osobnih podataka koje Trgovačko društvo ABC, Bolnica DEF i Trgovačko društvo XYZ zasebno obrađuju kao pojedinačni voditelji obrade. Odluku o obradi ovih podataka za procjenu promjena krvnog tlaka zajednički donose tri dionika. Trgovačko društvo ABC, Bolnica DEF i Trgovačko društvo XYZ zajednički su odredili svrhe obrade. Trgovačko društvo XYZ preuzima inicijativu da predloži ključna sredstva za obradu. Trgovačko društvo ABC i Bolnica DEF prihvaćaju ta ključna sredstva nakon što su i oni bili uključeni u razvoj nekih značajki aplikacije tako da mogu u dostatnoj mjeri upotrebljavati rezultate. Te tri organizacije stoga dogovaraju zajedničku svrhu obrade, a to je procjena načina na koji promjene krvnog tlaka mogu pomoći u predviđanju određenih bolesti. Kad se istraživanje završi, Trgovačko društvo ABC, Bolnica DEF i Trgovačko društvo XYZ mogu imati koristi od procjene ako upotrebljavaju njezine rezultate u vlastitim aktivnostima. Zbog svega ovoga oni se utvrđuju kao zajednički voditelji obrade za ovu konkretnu zajedničku obradu.

Da su ostali samo zatražili od Trgovačkog društva XYZ da izvrši ovu procjenu bez vlastite svrhe i da samo obrađuje podatke u ime ostalih, Trgovačko društvo XYZ bilo bi smatrano izvršiteljem obrade čak i ako bi mu bilo povjereno utvrđivanje sredstava koja nisu ključna.

3.2.3 Situacije u kojima nema zajedničkog vođenja obrade

69. Činjenica da je nekoliko dionika uključeno u istu obradu ne znači da oni nužno djeluju kao zajednički voditelji obrade takve obrade. Ne smatraju se sve vrste partnerstava ili suradnje zajedničkim voditeljima obrade jer to zahtijeva analizu svake pojedine obrade i preciznu ulogu svakog subjekta u odnosu na svaku obradu. Sljedeći slučajevi pružaju neiscrpe primjere situacija u kojima ne postoji zajedničko vođenje obrade.

70. Primjerice, razmjena istih podataka ili skupa podataka između dva subjekta entiteta bez zajednički utvrđenih svrha ili zajednički utvrđenih sredstava obrade treba se smatrati prijenosom podataka između zasebnih voditelja obrade.

Primjer: Prijenos podataka o zaposlenicima poreznim tijelima

Trgovačko društvo prikuplja i obrađuje osobne podatke svojih zaposlenika sa svrhom upravljanja plaćama, zdravstvenim osiguranjem itd. Zakon nameće obvezu trgovačkom društvu da poreznim tijelima šalje sve podatke koji se odnose na plaće, u svrhu jačanja porezne kontrole.

U tom slučaju, čak i ako trgovačko društvo i porezna tijela obrađuju iste podatke o plaćama, nedostatak zajednički utvrđene svrhe i sredstava u odnosu na ovu obradu podataka ima za posljedicu da se ta dva subjekta smatraju zasebnim voditeljima obrade.

71. Zajedničko vođenje obrade može se također isključiti u situaciji u kojoj nekoliko subjekata koristi zajedničku bazu podataka ili zajedničku infrastrukturu, ako svaki subjekt neovisno određuje svoje svrhe.

Primjer: Marketinški poslovi u grupi trgovačkih društava koja upotrebljavaju zajedničku bazu podataka:

Grupa trgovačkih društava koristi se istom bazom podataka za upravljanje postojećim i potencijalnim klijentima. Takva baza podataka smještena je na poslužiteljima matičnog trgovačkog društva koje je stoga izvršitelj obrade ovih trgovačkih društava u odnosu na pohranu podataka. Svaki subjekt grupe unosi podatke vlastitih postojećih i potencijalnih klijenata te obrađuje takve podatke samo u svoje svrhe. Također, svaki subjekt samostalno odlučuje o pristupu, razdobljima zadržavanja, ispravku ili brisanju podataka o svojim sadašnjim i potencijalnim klijentima. Međusobno ne mogu pristupati podacima niti ih upotrebljavati. Sama činjenica da ta trgovačka društva upotrebljavaju dijeljenju bazu podataka grupe ne podrazumijeva zajedničko vođenje obrade. U tim je okolnostima svako trgovačko društvo zaseban voditelj obrade.

Primjer: Neovisni voditelji obrade pri upotrebi zajedničke infrastrukture

Trgovačko društvo XYZ pruža smještaj bazi podataka i omogućuje njezinu dostupnost drugim trgovačkim društvima radi obrade i pružanja smještaja osobnih podataka o njihovim zaposlenicima. Trgovačko društvo XYZ izvršitelj je obrade u odnosu na obradu i pohranu podataka o zaposlenicima drugih trgovačkih društava jer se ti postupci obavljaju u ime i sukladno uputama tih drugih trgovačkih društava. Uz to, ta druga trgovačka društva obrađuju podatke bez ikakvog sudjelovanja Trgovačkog društva XYZ i u svrhe koje ni na koji način ne dijele s Trgovačkim društvom XYZ.

72. Također, mogu postojati situacije kada različiti dionici uzastopno obrađuju iste osobne podatke u lancu postupaka, pri čemu svaki od tih dionika ima neovisnu svrhu i neovisna sredstva u svom dijelu lanca. U nedostatku zajedničkog sudjelovanja u određivanju svrha i sredstava istog postupka obrade ili skupa postupaka, zajedničko vođenje obrade mora biti isključeno, a različiti dionici moraju se smatrati uzastopnim neovisnim voditeljima obrade.

Primjer: Statistička analiza za zadatak od javnog interesa

Javno tijelo (Tijelo A) ima zakonsku obvezu izrade odgovarajuće analize i statističkih podataka o kretanjima stope zaposlenosti u državi. Da bi to učinilo, mnogi su drugi javni subjekti zakonski obvezni otkriti određene podatke Tijelu A. Tijelo A odlučuje upotrebljavati određeni sustav za obradu podataka

i njihovo prikupljanje. To također znači da su ostale jedinice obvezne upotrebljavati taj sustav da bi otkrile podatke. U ovom će slučaju, bez prejudiciranja zakonskog pripisivanja uloga, Tijelo A biti jedini voditelj obrade u svrhu analize i statističkih podataka o stopi zaposlenosti koji se obrađuju u sustavu, s obzirom na to da Tijelo A određuje svrhu obrade i odlučilo je kako će ta obrada biti organizirana. Naravno, ostali javni subjekti, kao voditelji vlastitih aktivnosti obrade, odgovorni su za osiguravanje točnosti podataka koje su prethodno obrađivali, a koje potom otkrivaju Agenciji A.

4 DEFINICIJA IZVRŠITELJA OBRADE

73. Izvršitelj obrade, u skladu s člankom 4. stavkom 8. Opće uredbe o zaštiti podataka, jest „fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili drugo tijelo koje obrađuje osobne podatke u ime voditelja obrade”. Slično definiciji voditelja obrade, definicija izvršitelja obrade predviđa širok raspon dionika – to može biti „fizička ili pravna osoba, javno tijelo, agencija ili drugo tijelo”. U načelu, to znači da ne postoji ograničenje vrste subjekta koji može preuzeti ulogu voditelja obrade. To može biti organizacija, ali također može biti pojedinac ili skupina pojedinaca.
74. Opća uredba o zaštiti podataka propisuje obveze izravno primjenjive na izvršitelje obrade kako je dalje opisano u Dijelu II., odjeljku 1. ovih smjernica. Izvršitelj obrade može se smatrati odgovornim ili novčano kažnjen u slučaju nepoštovanja takvih obveza ili u slučaju da djeluje izvan zakonskih uputa voditelja obrade ili u njihovoj suprotnosti.
75. Obrada osobnih podataka može uključivati više izvršitelja obrade. Primjerice, voditelj obrade može odlučiti da će izravno angažirati više izvršitelja obrade tako da uključi različite izvršitelje obrade u odvojenim fazama obrade (više izvršitelja obrade). Voditelj obrade također može odlučiti da će angažirati jednog izvršitelja obrade, koji pak – s ovlaštenjem voditelja obrade – angažira jednog ili više drugih izvršitelja obrade („podizvršitelj(i) obrade”). Aktivnosti povjerene izvršitelju obrade mogu se ograničiti na vrlo konkretnu zadaću ili kontekst ili mogu biti općenitije i šireg opsega.
76. Dva su osnovna uvjeta za utvrđivanje izvršitelja obrade:
 - a) da je zaseban subjekt u odnosu na voditelja obrade i
 - b) obrađuje osobne podatke u ime voditelja obrade.
77. Zaseban subjekt znači da voditelj obrade odlučuje prenijeti sve ili dio aktivnosti obrade vanjskoj organizaciji. Unutar grupe trgovačkih društava, jedno trgovačko društvo može biti izvršitelj obrade drugom trgovačkom društvu koje djeluje kao voditelj obrade jer su oba trgovačka društva zasebni subjekti. S druge strane, neki odjel unutar trgovačkog društva ne može biti izvršitelj obrade drugom odjelu unutar istog subjekta.
78. Ako voditelj obrade odluči da će sam obrađivati podatke, upotrebom vlastitih resursa unutar svoje organizacije, primjerice putem vlastitog osoblja, tu se ne radi o situaciji s izvršiteljem obrade. Zaposlenici i druge osobe koje djeluju pod izravnim ovlastima voditelja obrade, poput privremeno zaposlenog osoblja, ne smiju se smatrati izvršiteljima obrade jer će osobne podatke obrađivati kao dio subjekta voditelja obrade. U skladu s člankom 29. oni su također obvezani uputama voditelja obrade.
79. Obrada osobnih podataka u ime voditelja obrade najprije zahtijeva da zasebni subjekt obrađuje osobne podatke u korist voditelja obrade. U članku 4. stavku 2. obrada je definirana kao pojam koji uključuje širok niz poslova u rasponu od prikupljanja, pohrane i savjetovanja do upotrebe, distribucije ili stavljanja na raspolaganje na drugi način ili uništavanja. Pojam „obrade” dodatno je prethodno opisan u 2.1.5.

80. Drugo, obrada se mora obavljati u ime voditelja obrade, ali to se razlikuje od obrade pod njegovim izravnim ovlastima ili nadzorom. Djelovanje „u ime” označava služenje tuđem interesu i priziva pravni pojam „delegiranja”. U slučaju prava o zaštiti podataka, izvršitelj obrade pozvan je da provodi upute voditelja obrade barem u odnosu na svrhu obrade i ključne elemente sredstava. Zakonitost obrade prema članku 6. i, ako je relevantno, članku 9. Uredbe proizaći će iz aktivnosti voditelja obrade, a izvršitelj obrade podataka ne smije obrađivati podatke različito od uputa voditelja obrade. Čak i u gore opisanom slučaju, upute voditelja obrade mogu ostaviti određeni stupanj slobodnog odlučivanja o tome kako najbolje poslužiti interesima voditelja obrade, što izvršitelju omogućava da odabere najprikladnija tehnička i organizacijska sredstva.³²
81. Djelovanje „u ime” također znači da izvršitelj obrade ne smije izvršiti obradu u svoju svrhu (svoje svrhe). Kako je propisano u članku 28. stavku 10., izvršitelj obrade prekršit će Opću uredbu o zaštiti podataka ako prekorači upute voditelja obrade i počne određivati svoje vlastite svrhe i sredstva obrade. Izvršitelj obrade tada će se smatrati voditeljem obrade u odnosu na tu obradu i može biti podložan izricanju kazne zbog prekoračenja uputa voditelja obrade.

Primjer: Pružatelj usluga naziva se izvršiteljem obrade podataka, ali djeluje kao voditelj obrade

Pružatelj usluga MarketinZ pruža usluge promotivnog oglašavanja i izravnog marketinga raznim tvrtkama. Trgovačko društvo GoodProductZ sklapa ugovor s društvom MarketinZ prema kojem potonje trgovačko društvo pruža komercijalno oglašavanje kupcima društva GoodProductZ i naziva se izvršiteljem obrade. Međutim, MarketinZ odlučuje upotrebljavati bazu podataka kupaca društva GoodProducts i u druge svrhe osim oglašavanja za GoodProducts, kao što je razvoj vlastite poslovne djelatnosti. Odluka o dodavanju dodatne svrhe onoj zbog koje su preneseni osobni podatci pretvara MarketinZ u voditelja obrade podataka za ovaj skup postupaka obrade i njegova obrada u tu svrhu predstavljala bi kršenje Opće uredbe o zaštiti podataka.

82. Europski odbor za zaštitu podataka podsjeća da nije svaki pružatelj usluga koji obrađuje osobne podatke tijekom pružanja usluge „izvršitelj obrade” u smislu Opće uredbe o zaštiti podataka. Uloga izvršitelja obrade ne proizlazi iz prirode nekog subjekta koji obrađuje podatke, već iz njegovih konkretnih aktivnosti u određenom kontekstu. Drugim riječima, isti subjekt može istodobno djelovati kao voditelj obrade za određene postupke obrade i kao izvršitelj obrade za druge postupke, te se utvrđivanje voditelja ili izvršitelja obrade mora procijeniti s obzirom na određene skupove podataka ili poslova. Priroda usluge odredit će je li djelatnost obrade zapravo obrada osobnih podataka u ime voditelja obrade u smislu Opće uredbe o zaštiti podataka. U praksi, ako pružena usluga nije posebno usmjerena na obradu osobnih podataka ili ako takva obrada ne predstavlja ključan element usluge, pružatelj usluge može biti u poziciji da samostalno odredi svrhe i sredstva te obrade koja su potrebna za pružanje usluge. U toj situaciji pružatelja usluge treba promatrati kao zasebnog voditelja obrade, a ne kao izvršitelja obrade.³³ Međutim, i dalje je potrebna analiza pojedinačnih slučajeva da bi se utvrdio stupanj djelotvornog utjecaja svakog subjekta na određivanje svrhe i sredstava obrade.

Primjer: Taksli služba

Taksi služba nudi internetsku platformu koja tvrtkama omogućava da rezerviraju taksi za prijevoz zaposlenika ili gostiju do zračne luke i od nje. Pri rezervaciji taksija Trgovačko društvo ABC navodi ime

³² Vidjeti Dio I., pododjeljak 2.1.4. u kojem je opisana razlika između ključnih sredstava i sredstava koja nisu ključna.

³³ Vidjeti također uvodnu izjavu 81. Opće uredbe o zaštiti podataka, koja upućuje na „povjeravanje aktivnosti obrade izvršitelju obrade”, čime se naznačuje da je aktivnost same obrade važan dio odluke voditelja obrade da od izvršitelja obrade zatraži da obrađuje osobne podatke u njegovo ime.

zaposlenika kojeg treba pokupiti iz zračne luke da bi vozač mogao potvrditi identitet zaposlenika u trenutku preuzimanja. U ovom slučaju taksi služba obrađuje osobne podatke zaposlenika kao dio svoje usluge Trgovačkom društvu ABC, ali obrada kao takva nije cilj usluge. Taksi služba dizajnirala je internetsku platformu za rezervacije kao dio razvoja vlastite poslovne djelatnosti za pružanje usluga prijevoza, bez ikakvih uputa Trgovačkog društva ABC. Taksi služba također neovisno određuje kategorije podataka koje prikuplja i koliko dugo ih čuva. Stoga taksi služba djeluje kao voditelj obrade, bez obzira na činjenicu da se obrada odvija na temelju zahtjeva Trgovačkog društva ABC za uslugu.

83. Europski odbor za zaštitu podataka napominje da pružatelj usluga i dalje može postupati kao izvršitelj obrade čak i ako obrada osobnih podataka nije glavni ili primarni objekt usluge pod uvjetom da kupac usluge u praksi i dalje određuje svrhu i sredstva obrade. Kada razmatraju hoće li obradu osobnih podataka povjeriti određenom pružatelju usluga, voditelji obrade trebali bi pažljivo procijeniti dopušta li im dotični pružatelj usluga izvršenje dostatnog stupnja nadzora, uzimajući u obzir prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrada, kao i potencijalne rizike za ispitanike.

Primjer: Pozivni centar

Trgovačko društvo X svoju podršku klijentima prepušta Trgovačkom društvu Y koja pruža usluge pozivnog centra da bi klijentima Trgovačkog društva X pomoglo s njihovim pitanjima. Usluga podrške klijentima znači da Trgovačko društvo Y mora imati pristup bazama podataka klijenata Trgovačkog društva X. Trgovačko društvo Y može pristupiti podacima samo radi pružanja podrške čiji je naručitelj Trgovačko društvo X i ne može obrađivati podatke u bilo koje druge svrhe osim onih koje je navelo Trgovačko društvo X. Trgovačko društvo Y treba smatrati izvršiteljem obrade osobnih podataka, a ugovor o izvršitelju obrade mora biti zaključen između Trgovačkih društava X i Y.

Primjer: Opća informatička podrška

Trgovačko društvo Z angažira pružatelja informatičkih usluga za pružanje opće podrške za svoje informatičke sustave koji uključuju veliku količinu osobnih podataka. Pristup osobnim podacima nije glavni predmet usluge podrške, ali neizbježno je da pružatelj informatičkih usluga sustavno ima pristup osobnim podacima pri obavljanju usluge. Trgovačko društvo Z stoga zaključuje da se pružatelja informatičkih usluga – koji je zasebno trgovačko društvo i koji neizbježno treba obrađivati osobne podatke čak iako to nije glavni cilj usluge – treba smatrati izvršiteljem obrade. Stoga se s pružateljem informatičkih usluga zaključuje ugovor o izvršitelju obrade.

Primjer: Informatički savjetnik ispravlja softversku grešku

Trgovačko društvo ABC angažira informatičkog stručnjaka iz drugog trgovačkog društva da ispravi grešku u softveru kojim se trgovačko društvo koristi. Informatički savjetnik nije angažiran za obradu osobnih podataka, a Trgovačko društvo ABC određuje da će svaki pristup osobnim podacima biti isključivo slučajan i stoga vrlo ograničen u praksi. ABC stoga zaključuje da informatički stručnjak nije izvršitelj obrade (ni voditelj obrade sam po sebi) i da će Trgovačko društvo ABC poduzeti odgovarajuće mjere u skladu s člankom 32. Opće uredbe o zaštiti podataka da bi spriječilo informatičkog savjetnika da neovlašteno obrađuje osobne podatke.

84. Kao što je prethodno navedeno, ništa ne sprječava izvršitelja obrade da ponudi unaprijed definiranu uslugu, ali voditelj obrade mora donijeti konačnu odluku da aktivno odobri način na koji se obrada provodi, barem u pogledu ključnih sredstava obrade. Kao što je prethodno navedeno, izvršitelj obrade

ima određeni stupanj slobodnog odlučivanja o sredstvima koja nisu ključna, vidjeti u prethodnom pododjeljku 2.1.4.

Primjer: Pružatelj usluga u oblaku

Općina je odlučila upotrebljavati pružatelja usluga u oblaku za postupanje s informacijama u svojim školskim i obrazovnim službama. Usluga u oblaku pruža usluge razmjene poruka, videokonferencije, pohranu dokumenata, upravljanje kalendarom, obradu teksta itd., a podrazumijevat će obradu osobnih podataka o školskoj djeci i učiteljima. Pružatelj usluga u oblaku ponudio je standardiziranu uslugu koja se nudi širom svijeta. Međutim, općina mora osigurati da postojeći ugovor bude u skladu s člankom 28. stavkom 3. Opće uredbe o zaštiti podataka da se osobni podatci čiji je ona voditelj obrađuju samo za potrebe općine. Također mora osigurati da pružatelj usluga u oblaku poštuje njihove konkretne upute o razdobljima pohrane, brisanju podataka itd. bez obzira na to što se općenito nudi u standardiziranoj usluzi.

5 DEFINICIJA TREĆE STRANE / PRIMATELJA

85. Uredba ne samo da definira pojmove voditelja i izvršitelja obrade nego i pojmove primatelja i treće strane. Za razliku od pojmova voditelja i izvršitelja obrade, Uredba ne propisuje posebne obveze ili odgovornosti za primatelje i treće strane. Za njih se može reći da su povezani pojmovi u smislu da opisuju odnos prema voditelju ili izvršitelju obrade iz određene perspektive, npr. voditelj ili izvršitelj obrade otkriva podatke primatelju. Primatelj osobnih podataka i treća strana mogu se istodobno iz drugih perspektiva smatrati voditeljem ili izvršiteljem obrade. Primjerice, subjekti koji se iz jedne perspektive trebaju smatrati primateljem ili trećom stranom voditelji su obrade kojoj određuju svrhu i sredstva.

Treća strana

86. Članak 4. stavak 10. definira „*treću stranu*” kao fizičku ili pravnu osobu, javno tijelo, agenciju ili tijelo koje nisu
- ispitanik,
 - voditelj obrade,
 - izvršitelj obrade ni
 - osobe koje su ovlaštene za obradu osobnih podataka pod izravnom nadležnošću voditelja obrade ili izvršitelja obrade.
87. Definicija općenito odgovara prethodnoj definiciji „*treće strane*” u Direktivi 95/46/EZ.
88. Dok su pojmovi „*osobni podatci*”, „*ispitanik*”, „*voditelj obrade*” i „*izvršitelj obrade*” definirani u Uredbi, to nije slučaj s pojmom „*osobe koje su ovlaštene za obradu osobnih podataka pod izravnom nadležnošću voditelja obrade ili izvršitelja obrade*”. To se, međutim, općenito podrazumijeva kao upućivanje na osobe koje pripadaju pravnoj osobi voditelja obrade ili izvršitelja obrade (zaposlenik ili uloga koja je vrlo usporediva s ulogom zaposlenika, npr. privremeno osoblje koje se pruža putem agencije za privremeno zapošljavanje), ali samo u mjeri u kojoj su ovlašteni za obradu osobnih podataka. Zaposlenik itd. koji pribavi pristup podacima kojima nije ovlašten pristupiti i u svrhe različite od svrhe poslodavca ne potpada pod ovu kategoriju. Umjesto toga, tog zaposlenika treba smatrati trećom stranom naspram obrade koju provodi poslodavac. U mjeri u kojoj zaposlenik obrađuje osobne podatke za svoje potrebe, koje su različite od potreba njegovog poslodavca, tada će se smatrati

voditeljem obrade i preuzet će sve posljedice i odgovornosti koje se odnose na obradu osobnih podataka.³⁴

89. Stoga se treća strana odnosi na nekoga tko u konkretnoj situaciji nije ispitanik, voditelj obrade, izvršitelj obrade ili zaposlenik. Primjerice, voditelj obrade može unajmiti izvršitelja obrade i uputiti ga da osobne podatke prenese nekoj trećoj strani. Tada će ta treća strana biti smatrana samostalnim voditeljem obrade za obradu koju provodi u svoje svrhe. Treba imati na umu da je treća strana ono trgovačko društvo unutar grupe poduzeća koje nije voditelj ili izvršitelj obrade, iako pripada istoj grupi kao i trgovačko društvo koje djeluje kao voditelj ili izvršitelj obrade.

Primjer: Usluge čišćenja

Trgovačko društvo A sklapa ugovor s tvrtkom za usluge čišćenja radi čišćenja svojih ureda. Djelatnici tvrtke za čišćenje ne bi trebali pristupati osobnim podacima niti ih obrađivati. Iako povremeno mogu naići na takve podatke dok se kreću uredom, svoj zadatak mogu izvršiti bez pristupa podacima te im je ugovorom zabranjen pristup ili obrada osobnih podataka koje Trgovačko društvo A čuva kao voditelj obrade. Djelatnici tvrtke za čišćenje nisu zaposlenici Trgovačkog društva A niti se smatra da su pod izravnim ovlastima tog trgovačkog društva. Ne postoji namjera da se trgovačko društvo za čišćenje ili njegovi zaposlenici uposle na obradi osobni podataka u ime Trgovačkog društva A. Tvrtku za čišćenje i njezine zaposlenike stoga treba smatrati trećom stranom, a voditelj obrade mora osigurati da postoje odgovarajuće sigurnosne mjere da bi se spriječio pristup podacima i odrediti obvezu čuvanja povjerljivosti u slučaju da slučajno naiđu na osobne podatke.

Primjer: Grupe poduzeća – matično društvo i društva kćeri

Trgovačka društva X i Y dio su Grupe Z. Trgovačka društva X i Y obrađuju podatke o svojim zaposlenicima u svrhu administracije u vezi sa zaposlenicima. U jednom trenutku matično trgovačko društvo ZZ odlučuje zatražiti podatke o zaposlenicima od svih podružnica u svrhu izrade statističkih podataka za cijelu grupu. Pri prijenosu podataka iz trgovačkih društava X i Y u ZZ, potomje treba smatrati trećom stranom bez obzira što su sva trgovačka društva dio iste grupe. Trgovačko društvo ZZ smatrat će se voditeljem obrade za njegovu obradu podataka u statističke svrhe.

Primatelj

90. U članku 4. stavku 9. „primatelj” je definiran kao fizička ili pravna osoba, tijelo javne vlasti, agencija ili bilo koje drugo tijelo kojem se otkrivaju osobni podatci, neovisno o tome je li on treća strana ili nije. Međutim, javna tijela ne smiju se smatrati primateljima ako primaju osobne podatke u okviru određene istrage u skladu s pravom EU-a ili države članice (npr. tijela poreznih i carinskih uprava, uredi za sprječavanje pranja novca itd.)³⁵
91. Ta definicija općenito odgovara prethodnoj definiciji „*primatelja*” u Direktivi 95/46/EZ.
92. Ona obuhvaća sve koji primaju osobne podatke, neovisno o tome jesu li treća strana ili nisu. Primjerice, ako voditelj obrade šalje osobne podatke drugom subjektu, bilo izvršitelju obrade ili trećoj strani, taj

³⁴ Poslodavac (kao izvorni voditelj obrade) mogao bi ipak zadržati određenu odgovornost u slučaju da nastupi nova obrada uslijed nedostatka odgovarajućih sigurnosnih mjera.

³⁵ Vidjeti također uvodnu izjavu 31. Opće uredbe o zaštiti podataka.

subjekt je primatelj. Primatelj koji je treća strana bit će smatran voditeljem svake obrade koju provodi u svoju svrhu nakon što primi podatke.

Primjer: Otkrivanje podataka između trgovačkih društava

Putnička agencija ExploreMore organizira putovanja na zahtjev svojih pojedinačnih kupaca. Unutar ove usluge šalju osobne podatke kupaca zračnim prijevoznicima, hotelima i organizatorima izleta da bi mogli obavljati svoje usluge. ExploreMore, hotele, zračne prijevoznike i organizatore izleta treba smatrati voditeljima obrade za obradu koju obavljaju u okviru svojih usluga. Ne postoji odnos između voditelja obrade i izvršitelja obrade. Međutim, zračni prijevoznici, hoteli i organizatori izleta trebaju se smatrati primateljima pri primanju osobnih podataka od agencije ExploreMore.

DIO II. – POSLJEDICE PRIPISIVANJA RAZLIČITIH ULOGA

1 ODNOS IZMEĐU VODITELJA OBRADE I IZVRŠITELJA OBRADE

93. Značajnu novost u Općoj uredbi o zaštiti podataka čine odredbe kojima se propisuju obveze izravno za izvršitelje obrade. Primjerice, izvršitelj obrade mora osigurati da su se osobe ovlaštene za obradu osobnih podataka obvezale na poštovanje povjerljivosti (članak 28. stavak 3.); izvršitelj obrade mora voditi evidenciju o svim kategorijama aktivnosti obrade (članak 30. stavak 2.) i mora provoditi odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere (članak 32.). Izvršitelj obrade također mora imenovati službenika za zaštitu podataka pod određenim uvjetima (članak 37.) i dužan je bez nepotrebnog odgađanja izvijestiti voditelja obrade nakon što sazna za povredu osobnih podataka (članak 33. stavak 2.). Nadalje, pravila o prijenosu podataka u treće zemlje (poglavlje V.) mjerodavna su za izvršitelje obrade jednako kao i za voditelje obrade. U tom smislu Europski odbor za zaštitu podataka smatra da članak 28. stavak 3. Opće uredbe o zaštiti podataka, premda propisuje određeni sadržaj potrebnog ugovora između voditelja obrade i izvršitelja obrade, propisuje izravne obveze za izvršitelje obrade, uključujući dužnost pružanja pomoći voditelju obrade u osiguravanju sukladnosti.³⁶

1.1 Odabir izvršitelja obrade

94. Voditelj obrade ima **dužnost angažirati „jedino izvršitelje obrade koji u dovoljnoj mjeri jamče provedbu odgovarajućih tehničkih i organizacijskih mjera”**, na način da obrada udovoljava zahtjevima Opće uredbe o zaštiti podataka – uključujući sigurnost obrade – i osigurava zaštitu prava ispitanika.³⁷ Stoga je voditelj obrade odgovoran za procjenu dostatnosti jamstava koje pruža izvršitelj obrade i treba moći dokazati da je ozbiljno razmotrio sve elemente propisane Općom uredbom o zaštiti podataka.
95. Jamstva koja pruža izvršitelj obrade ona su jamstva koja izvršitelj obrade može **dokazati kao zadovoljavajuća za voditelja obrade**, jer voditelj obrade jedino njih može uzeti u obzir pri procjeni sukladnosti sa svojim obvezama. Često će to zahtijevati razmjenu relevantne dokumentacije (npr. politika zaštite privatnosti, uvjeta pružanja usluge, evidencija aktivnosti obrade, pravila upravljanja

³⁶ Primjerice, izvršitelj obrade treba pomagati voditelju obrade, prema potrebi i na zahtjev, u osiguravanju sukladnosti s obvezama koje se odnose na procjene učinka na zaštitu podataka (uvodna izjava 95. Opće uredbe o zaštiti podataka). To mora biti navedeno u ugovoru između voditelja obrade i izvršitelja obrade u skladu s člankom 28. stavkom 3. točkom (f) Opće uredbe o zaštiti podataka.

³⁷ Članak 28. stavak 1. i uvodna izjava 81. Opće uredbe o zaštiti podataka

podacima, pravila o zaštiti sigurnosti podataka, izvješća o vanjskim revizijama zaštite podataka, priznatih međunarodnih certifikata, poput serije ISO 27000).

96. Procjena voditelja obrade o dostatnosti jamstava oblik je procjene rizika koji će uvelike ovisiti o vrsti obrade koja je povjerena izvršitelju obrade i procjenu treba provesti ovisno o pojedinačnom slučaju, uzimajući u obzir prirodu, opseg, kontekst i svrhe obrade, kao i rizike za prava i slobode fizičkih osoba. Kao posljedica toga, Europski odbor za zaštitu podataka ne može pružiti iscrpan popis dokumenata ili radnji koje izvršitelj obrade treba predložiti ili dokazati u bilo kojem danom scenariju jer to uvelike ovisi o posebnim okolnostima obrade.
97. Voditelj obrade treba uzeti u obzir sljedeće elemente³⁸ da bi procijenio dostatnost jamstava: **stručno znanje** izvršitelja obrade (npr. tehničko stručno znanje u pogledu sigurnosnih mjera i povrede podataka); **pouzdanost** izvršitelja obrade; **resurse** izvršitelja obrade. Ugled izvršitelja obrade na tržištu također može voditelju obrade biti važan čimbenik za razmatranje.
98. Nadalje, poštovanje odobrenog kodeksa ponašanja ili mehanizma certificiranja može se upotrebljavati kao element kojim se može dokazati da su jamstva zadovoljavajuća.³⁹ Stoga se izvršiteljima obrade preporučuje da obavijeste voditelja obrade o toj okolnosti, kao i o svakoj promjeni navedenog poštovanja.
99. Obveza angažiranja samo onih izvršitelja obrade koji „u dovoljnoj mjeri jamče”, kako je navedeno u članku 28. stavku 1. Opće uredbe o zaštiti podataka, trajna je obveza. Ona ne završava u trenutku kada voditelj obrade i izvršitelj obrade sklope ugovor ili drugi pravni akt. Umjesto toga, voditelj obrade bi trebao, u odgovarajućim intervalima, provjeravati jamstva izvršitelja obrade, uključujući revizije i inspekcije, ako je to prikladno.⁴⁰

1.2 Oblik ugovora ili drugog pravnog akta

100. Svaka obrada osobnih podataka koju provodi izvršitelj obrade mora biti uređena ugovorom ili drugim pravnim aktom prema pravu EU-a ili države članice između voditelja obrade i izvršitelja obrade, sukladno zahtjevu članka 28. stavka 3. Opće uredbe o zaštiti podataka.
101. Takav pravni akt mora biti **u pisanom obliku, uključujući u elektroničkom obliku**.⁴¹ Stoga se nepisani ugovori (bez obzira na to koliko su detaljni ili učinkoviti) ne mogu smatrati dostatnima za ispunjavanje zahtjeva propisanih člankom 28. Opće uredbe o zaštiti podataka. Da bi se izbjegle teškoće u dokazivanju da su ugovor ili drugi pravni akt stvarno na snazi, Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje osigurati se da su potrebni potpisi uključeni u pravni akt, u skladu s mjerodavnim pravom (npr. pravom ugovora).
102. Nadalje, ugovor ili drugi pravni akt prema pravu Unije ili države članice mora biti **obvezujući za izvršitelja obrade** naspram voditelja obrade, tj. mora uspostaviti obveze izvršitelja obrade koje su pravno obvezujuće prema pravu EU-a ili države članice. Također mora odrediti obveze voditelja obrade. U većini slučajeva bit će sklopljen ugovor, ali Uredba također upućuje na „drugi pravni akt”, poput nacionalnog prava (primarnog ili sekundarnog) ili drugog pravnog instrumenta. Ako pravni akt ne obuhvaća sav minimalno potreban sadržaj, mora se dopuniti ugovorom ili drugim pravnim aktom koji uključuje elemente koji nedostaju.

³⁸ Uvodna izjava 81. Opće uredbe o zaštiti podataka.

³⁹ Članak 28. stavak 5. i uvodna izjava 81. Opće uredbe o zaštiti podataka.

⁴⁰ Pogledajte također članak 28. stavak 3. točku (h) Opće uredbe o zaštiti podataka.

⁴¹ Članak 28. stavak 9. Opće uredbe o zaštiti podataka.

103. Budući da se Uredbom uspostavlja jasna obveza sklapanja pisanog ugovora, ako nije na snazi odgovarajući pravni akt, tada nepostojanje ugovora predstavlja kršenje Opće uredbe o zaštiti podataka.⁴² I voditelj obrade i izvršitelj obrade odgovorni su za osiguravanje činjenice da postoji ugovor ili drugi pravni akt koji uređuje obradu.⁴³ Ovisno o odredbama članka 83. Opće uredbe o zaštiti podataka, nadležno nadzorno tijelo moći će izreći upravnu novčanu kaznu protiv voditelja obrade i izvršitelja obrade, uzimajući u obzir okolnosti svakog pojedinačnog slučaja. Ugovori koji su sklopljeni prije datuma primjene Opće uredbe o zaštiti podataka trebaju biti ažurirani u smislu članka 28. stavka 3. Odsutnost takvog ažuriranja kojim se postojeći ugovor usklađuje zahtjevima Opće uredbe o zaštiti podataka, predstavlja povredu članka 28. stavka 3.

Pisani ugovor u skladu s člankom 28. stavkom 3. Opće uredbe o zaštiti podataka može biti uključen u širi ugovor, kao što je sporazum o razini usluga. Da bi se olakšalo dokazivanje sukladnosti s Općom uredbom o zaštiti podataka, Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje da se elementi ugovora koji imaju za cilj primjenu članka 28. Opće uredbe o zaštiti podataka jasno utvrde kao takvi na jednom mjestu (primjerice u prilogu).

104. Da bi ispunili dužnost sklapanja ugovora, **voditelj obrade i izvršitelj obrade mogu odlučiti da će pregovarati o svom ugovoru** uključujući sve obvezne elemente **ili da će se u cijelosti ili djelomično osloniti na standardne ugovorne klauzule povezane s obvezama iz članka 28.**⁴⁴
105. Komisija ili nadzorno tijelo mogu alternativno usvojiti skup standardnih ugovornih klauzula⁴⁵ u skladu s mehanizmom dosljednosti.⁴⁶ Te bi klauzule mogle biti dio certifikata dodijeljenog voditelju obrade ili izvršitelju obrade u skladu s člancima 42. ili 43.⁴⁷

⁴² Međutim, postojanje (ili nepostojanje) pisanog dogovora nije presudno za postojanje odnosa voditelj obrade-izvršitelj obrade. Ako postoji razlog da se vjeruje da ugovor ne odgovara stvarnosti u smislu stvarnog nadzora, na temelju činjenične analize okolnosti koje se tiču odnosa između strana i obrade osobnih podataka koja se provodi, dogovor se može opozvati. U protivnom, moglo bi se smatrati da odnos između voditelja obrade i izvršitelja obrade i dalje postoji u nedostatku pisanog ugovora o obradi. To bi, međutim, impliciralo povredu članka 28. stavka 3. Opće uredbe o zaštiti podataka. Štoviše, nepostojanje jasne definicije odnosa između voditelja obrade i izvršitelja obrade može se u određenim okolnostima pretvoriti u problem nedostatka pravne osnove na kojoj bi se trebala temeljiti svaka obrada, npr. u odnosu na komunikaciju podataka između voditelja obrade i navodnog izvršitelja obrade.

⁴³ Članak 28. stavak 3. ne odnosi se samo na voditelje obrade. Ako samo izvršitelj obrade podliježe teritorijalnom području primjene Opće uredbe o zaštiti podataka, ta je obveza izravno mjerodavna samo za izvršitelja obrade, vidjeti također Smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka 3/2018 o teritorijalnom području primjene Opće uredbe o zaštiti podataka, str. 12.

⁴⁴ Članak 28. stavak 6. Opće uredbe o zaštiti podataka. Europski odbor za zaštitu podataka podsjeća da standardne ugovorne klauzule u svrhu sukladnosti s člankom 28. Opće uredbe o zaštiti podataka nisu isto što i standardne ugovorne klauzule iz članka 46. stavka 2. Iako prve dodatno propisuju i pojašnjavaju kako će se ispuniti odredbe članka 28. stavka 3. i 4., potonje pružaju odgovarajuće zaštitne mjere u slučaju prijenosa osobnih podataka u treću zemlju ili međunarodnu organizaciju u nedostatku odluke o primjerenosti temeljem članka 45. stavka 3.

⁴⁵ Članak 28. stavak 7. Opće uredbe o zaštiti podataka. Članak 28. stavak 7. Opće uredbe o zaštiti podataka. Članak 28. stavak 7. Opće uredbe o zaštiti podataka. Vidjeti Zajedničko mišljenje Europskog odbora za zaštitu podataka i Europskog nadzornika za zaštitu podataka 1/2021 o standardnim ugovornim klauzulama između voditelja obrade i izvršitelja obrade: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/edpb-edps-joint-opinion/edpb-edps-joint-opinion-12021-standard_en.

⁴⁶ Članak 28. stavak 8. Opće uredbe o zaštiti podataka. Ovdje možete pristupiti registru odluka nadzornih tijela i sudova o pitanjima koja se rješavaju u mehanizmu dosljednosti, uključujući standardne ugovorne klauzule u svrhu sukladnosti s člankom 28. Opće uredbe o zaštiti podataka: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/register-for-decisions_en.

⁴⁷ Članak 28. stavak 6. Opće uredbe o zaštiti podataka.

106. Europski odbor za zaštitu podataka želi pojasniti da voditelji obrade i izvršitelj obrade nemaju obvezu sklapanja ugovora na temelju standardnih ugovornih klauzula niti one imaju prednost nad pregovorima o pojedinačnom ugovoru. Obje su mogućnosti izvedive u svrhu sukladnosti s pravom o zaštiti podataka, ovisno o posebnim okolnostima, pod uvjetom da ispunjavaju zahtjeve iz članka 28. stavka 3.
107. Ako strane žele iskoristiti standardne ugovorne klauzule, klauzule o zaštiti podataka u njihovom ugovoru moraju biti iste kao one u standardnim ugovornim klauzulama. Standardne ugovorne klauzule često će imati praznine za popunjavanje ili mogućnosti koje strane mogu odabrati. Također, kao što je također prethodno spomenuto, standardne ugovorne klauzule općenito će biti uključene u veći ugovor koji opisuje predmet ugovora, njegove financijske uvjete i ostale dogovorene klauzule: bit će moguće da strane dodaju dodatne klauzule (npr. mjerodavno pravo i nadležnost) ako one izravno ili neizravno ne proturječe standardnim ugovornim klauzulama⁴⁸ i ne narušavaju zaštitu koju pružaju Opća uredba o zaštiti podataka i pravo EU-a o zaštiti podataka ili pravo država članica.
108. Ugovore između voditelja obrade i izvršitelja obrade katkad može jednostrano sastaviti jedna od strana. Koja strana ili koje strane će sastaviti ugovor može ovisiti o nekoliko čimbenika, uključujući: položaj strana na tržištu i njihovu ugovornu moć, njihovu tehničku stručnost kao i pristup pravnim uslugama. Primjerice, neki pružatelji usluga često utvrđuju standardne odredbe i uvjete koji uključuju ugovore o obradi podataka.
109. Dogovor između voditelja obrade i izvršitelja obrade mora udovoljiti zahtjevima članka 28. Opće uredbe o zaštiti podataka da bi se osiguralo da izvršitelj obrade obrađuje osobne podatke u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka. Svaki takav ugovor trebao bi uzeti u obzir posebne odgovornosti voditelja obrade i izvršitelja obrade. Iako se u članku 28. navodi popis točaka koje se moraju uzeti u obzir u svakom ugovoru kojim se uređuje odnos između voditelja obrade i izvršitelja obrade, u njemu se ostavlja prostor za pregovore između strana takvih ugovora. U nekim situacijama voditelj obrade ili izvršitelj obrade može imati slabiju pregovaračku moć za prilagodbu sporazuma o zaštiti podataka. Oslanjanje na standardne ugovorne klauzule usvojene u skladu s člankom 28. (stavci 7. i 8.) može pridonijeti preraspodjeli pregovaračkih pozicija i osigurati da ugovori budu sukladni s Općom uredbom o zaštiti podataka.
110. Činjenica da je ugovor i njegove detaljne uvjete poslovanja pripremio pružatelj usluga, a ne voditelj obrade nije sama po sebi problematična i nije sama po sebi dovoljna osnova za zaključak da se pružatelja usluga smatra voditeljem obrade. Također, neravnoteža ugovorne moći između malog voditelja obrade i velikih pružatelja usluga ne bi se trebala smatrati opravdanjem za voditelja obrade da prihvati klauzule i uvjete ugovora koji nisu u skladu s pravom o zaštiti podataka, niti može osloboditi voditelja obrade od njegovih obveza zaštite podataka. Voditelj obrade mora procijeniti uvjete i ako ih slobodno prihvaća i upotrebljava uslugu, prihvaća i punu odgovornost za sukladnost s Općom uredbom o zaštiti podataka. Voditelj obrade mora biti obaviješten o svakoj izmjeni ugovora o obradi podataka

⁴⁸ Europski odbor za zaštitu podataka podsjeća da je isti stupanj fleksibilnosti dopušten ako strane odluče upotrebljavati standardne ugovorne klauzule kao primjerenu zaštitnu mjeru za prijenose u treće zemlje u skladu s člankom 46. stavkom 2. točkom (c) ili člankom 46. stavkom 2. točkom (d) Opće uredbe o zaštiti podataka. Uvodna izjava 109. Opće uredbe o zaštiti podataka pojašnjava da „*Mogućnost da se voditelj obrade ili izvršitelj obrade koristi standardnim klauzulama o zaštiti podataka koje je donijela Komisija ili nadzorno tijelo ne bi trebala sprečavati mogućnost voditelja obrade ili izvršitelja obrade ni da uključe standardne klauzule o zaštiti podataka u širi ugovor, kao što je ugovor između izvršitelja obrade i drugog izvršitelja obrade, ni da dodaju druge klauzule ili dodatne zaštitne mjere pod uvjetom da one izravno ili neizravno ne proturječe standardnim ugovornim klauzulama koje je donijela Komisija ili nadzorno tijelo ili ne dovode u pitanje temeljna prava ili slobode ispitanika. Voditelje obrade i izvršitelje obrade trebalo bi poticati da osiguraju dodatne zaštitne mjere putem dodatnih ugovornih obveza koje nadopunjuju standardne klauzule o zaštiti.*”

uključenoj u standardne odredbe i uvjete koju predloži izvršitelj obrade, te je mora odobriti, imajući u vidu stupanj slobodnog prostora koji izvršitelj obrade uživa u odnosu na elemente sredstava koji nisu ključni (vidjeti gornje točke 40–41). Sama objava tih izmjena na mrežnom mjestu izvršitelja obrade nije u skladu s člankom 28.

1.3 Sadržaj ugovora ili drugog pravnog akta

111. Prije prelaska na svaki od detaljnih zahtjeva propisanih Općom uredbom o zaštiti podataka o sadržaju ugovora ili drugog pravnog akta potrebne su neke opće napomene.
112. Iako elementi propisani člankom 28. Uredbe čine njezin suštinski sadržaj, ugovor treba biti način da voditelj obrade i izvršitelj obrade dodatno pojašne način na koji će takvi temeljni elementi biti provedeni s detaljnim uputama. Stoga, **ugovor o obradi ne treba samo ponavljati odredbe Opće uredbe o zaštiti podataka**, već treba uključivati određenije, konkretne informacije o načinu ispunjavanja zahtjeva i razini zaštite sigurnosti potrebnoj za obradu osobnih podataka koja je predmet ugovora o obradi. Pregovori i utvrđivanje ugovora nisu puka formalnost, već su prilika za preciziranje pojedinosti u vezi s obradom.⁴⁹ Upravo „zaštita prava i sloboda ispitanikâ, kao i dužnost i odgovornost voditeljâ obrade i izvršiteljâ obrade [...] zahtijevaju jasno utvrđivanje dužnosti” u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka.⁵⁰
113. Istodobno, ugovor treba **uzeti u obzir „specifične zadaće i odgovornosti izvršitelja obrade u kontekstu obrade koju treba provesti te rizika za prava i slobode ispitanika”**.⁵¹ Općenito govoreći, ugovor između ugovornih strana treba biti izrađen s obzirom na konkretnu aktivnost obrade podataka. Primjerice, nema potrebe za propisivanjem posebno stroge zaštite i postupaka za izvršitelja obrade kojem je povjerena aktivnost obrade iz koje proizlaze samo manji rizici: iako svaki izvršitelj obrade mora udovoljiti zahtjevima utvrđenima Uredbom, mjere i postupci trebaju biti prilagođeni konkretnoj situaciji. U svakom slučaju, svi elementi članka 28. stavka 3. moraju biti obuhvaćeni ugovorom. Istodobno, ugovor bi trebao sadržavati neke elemente koji mogu pomoći izvršitelju obrade u razumijevanju rizika za prava i slobode ispitanika koji proizlaze iz obrade: budući da se aktivnost obavlja u ime voditelja obrade, često voditelj obrade ima dublje razumijevanje rizika obuhvaćenih obradom jer je voditelj obrade svjestan okolnosti u sklopu kojih se odvija obrada.
114. Prelazeći na **traženi sadržaj** ugovora ili drugog pravnog akta, Europski odbor za zaštitu podataka tumači članak 28. stavak 3. na način da treba utvrditi:
 - **predmet** obrade (primjerice, snimke videonadzora ljudi koji ulaze i izlaze iz objekta visoke sigurnosti). Iako je predmet obrade širok pojam, treba ga formulirati s dovoljno određenosti tako da bude jasno što je glavni objekt obrade;
 - **trajanje**⁵² obrade: treba navesti točno razdoblje ili kriterije koji se upotrebljavaju za njegovo određivanje; primjerice, moguće je upućivanje na trajanje ugovora o obradi;
 - **prirodu** obrade: vrsta poslova koji se izvode kao dio obrade (primjerice: „snimanje”, „bilježenje”, „arhiviranje slika”...) i **svrha** obrade (primjerice: otkrivanje nezakonitog ulaska). Ovaj bi opis trebao biti što je moguće sveobuhvatniji, ovisno o konkretnoj aktivnosti obrade, kako bi se

⁴⁹ Vidjeti također Mišljenje Europskog odbora za zaštitu podataka 14/2019 o nacrtu Standardnih ugovornih klauzula koji je podnijelo dansko nadzorno tijelo (članak 28. stavak 8. Opće uredbe o zaštiti podataka), str. 5.

⁵⁰ Uvodna izjava 79. Opće uredbe o zaštiti podataka.

⁵¹ Uvodna izjava 81. Opće uredbe o zaštiti podataka.

⁵² Trajanje obrade nije nužno jednako trajanju sporazuma (možda postoje zakonske obveze čuvanja podataka dulje ili kraće vrijeme).

vanjskim stranama (npr. nadzornim tijelima) omogućilo da razumiju sadržaj i rizike obrade povjerene izvršitelju obrade.

- **vrstu osobnih podataka:** trebaju biti određeni na što detaljniji način (primjerice: videoslike pojedinaca pri ulasku i izlasku iz objekta). Ne bi bilo prikladno tek navesti da se radi o „osobnim podacima u skladu s člankom 4. stavkom 1. Opće uredbe o zaštiti podataka” ili „posebnim kategorijama osobnih podataka u skladu s člankom 9.” U slučaju posebnih kategorija podataka potrebno je ugovorom ili pravnim aktom odrediti barem vrste podataka o kojima se radi, primjerice, „informacije o zdravstvenim kartonima” ili „informacije o tome je li ispitanik član sindikata”;
- **kategorije ispitanika:** one bi također trebale biti navedene na posve određen način (primjerice: „posjetitelji”, „zaposlenici”, dostavne službe itd.);
- **obveze i prava voditelja obrade:** prava voditelja obrade dodatno su obrađena u sljedećim člancima (npr. s obzirom na pravo voditelja obrade da provodi inspekcije i revizije). Što se tiče obveza voditelja obrade, primjeri uključuju obvezu voditelja obrade da izvršitelju obrade pruži podatke navedene u ugovoru, da pruži i dokumentira sve upute o obradi podataka koju provodi izvršitelj obrade, da osigura, prije i tijekom obrade, sukladnost izvršitelja obrade s obvezama propisanim u Općoj uredbi o zaštiti podataka, da nadzire obradu, uključujući provedbom revizija i inspekcija kod izvršitelja obrade.

115. Iako Opća uredba o zaštiti podataka navodi elemente koje uvijek treba uvrstiti u ugovor, možda će trebati uvrstiti i druge relevantne podatke ovisno o kontekstu i rizicima obrade kao i o bilo kojim dodatnim mjerodavnim zahtjevima.

1.3.1 Izvršitelj obrade mora obrađivati podatke samo prema zabilježenim uputama voditelja obrade (članak 28. stavak 3. točka (a) Opće uredbe o zaštiti podataka)

116. Potreba da se ta obveza propiše proizlazi iz činjenice da izvršitelj obrade obrađuje podatke u ime voditelja obrade. Izvršitelji obrade moraju dati svojim izvršiteljima obrade upute koje se odnose na svaku aktivnost obrade. Takve upute mogu uključivati dopustivo i neprihvatljivo postupanje s osobnim podacima, detaljnije postupke, načine osiguranja podataka itd. Izvršitelj obrade ne smije djelovati izvan uputa voditelja obrade. Međutim, izvršitelj obrade može predložiti elemente koji, ako ih voditelj obrade prihvati, postaju dijelom danih uputa.
117. Ako izvršitelj obrade obrađuje podatke izvan uputa voditelja obrade, a to se svodi na odluku kojom se određuje svrha i sredstva obrade, izvršitelj obrade time će prekršiti svoje obveze i čak će se smatrati voditeljem obrade u odnosu na tu obradu u skladu s člankom 28. stavkom 10. (vidjeti podstavak 1.5.⁵³ u nastavku).
118. Upute koje izdaje voditelj obrade moraju biti **zabilježene**. U te svrhe preporuča se uključivanje postupka i obrasca za davanje daljnjih uputa u dodatak ugovora ili drugog pravnog akta. Alternativno se upute mogu pružiti u bilo kojem pisanom obliku (npr. e-poštom), kao i u bilo kojem drugom dokumentiranom obliku, sve dok je moguće voditi evidenciju takvih uputa. U svakom slučaju, radi izbjegavanja teškoća u dokazivanju da su upute voditelja obrade uredno dokumentirane, Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje čuvanje takvih uputa zajedno s ugovorom ili drugim pravnim aktom.

⁵³ Vidjeti Dio II., pododjeljak 1.5. („Izvršitelj obrade određuje svrhu i sredstva obrade”).

119. Dužnost izvršitelja obrade da se suzdrži od svake aktivnosti obrade koja nije utemeljena na uputama voditelja također se odnosi na **prijenose** osobnih podataka u treću zemlju ili međunarodnu organizaciju. Ugovorom je potrebno odrediti zahtjeve za prijenose u treće zemlje ili međunarodne organizacije, uzimajući u obzir odredbe poglavlja V. Opće uredbe o zaštiti podataka.
120. Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje da voditelj obrade posveti dužnu pažnju ovoj specifičnoj točki, osobito ako će izvršitelj obrade delegirati neke aktivnosti obrade drugim izvršiteljima obrade i ako izvršitelj obrade ima odjele ili jedinice smještene u trećim zemljama. Ako uputama voditelja obrade nisu dopušteni prijenosi ili otkrivanja podataka u treće zemlje, izvršitelju obrade neće biti dopušteno da obradu ustupi podizvršitelju obrade u trećoj zemlji, niti će mu biti dopušteno da naloži obradu podataka u nekom od njegovih odjela izvan EU-a.
121. izvršitelj obrade može obrađivati podatke različite od onih u dokumentiranim uputama voditelja obrade **ako je izvršitelj obrade obavezan obrađivati i/ili prenositi osobne podatke na temelju prava EU-a ili države članice kojima podliježe izvršitelj obrade**. Ova odredba dodatno otkriva važnost pažljivog pregovaranja i sastavljanja ugovora o obradi podataka, jer, primjerice, svaka od strana može imati potrebu da zatraži pravni savjet o postojanju bilo kojeg takvog zakonskog zahtjeva. To treba učiniti pravodobno jer izvršitelj obrade ima obvezu obavijestiti voditelja obrade o takvom zahtjevu prije početka obrade. Takva obveza ne postoji samo ako to isto pravo (EU-a ili države članice) zabranjuje izvršitelju obrade da obavijesti voditelja obrade o „važnim razlozima od javnog interesa”. U svakom slučaju, svaki prijenos ili otkrivanje može se izvršiti samo ako je to odobreno pravom Unije, uključujući u skladu s člankom 48. Opće uredbe o zaštiti podataka.

1.3.2 Izvršitelj obrade mora osigurati da su se osobe ovlaštene za obradu osobnih podataka obvezale na poštovanje povjerljivosti ili da podliježu zakonskim obvezama o povjerljivosti (članak 28. stavak 3. točka (b) Opće uredbe o zaštiti podataka)

122. U ugovoru treba biti navedeno da izvršitelj obrade mora osigurati da svatko kome dopušta obradu osobnih podataka ima obvezu čuvanja povjerljivosti. To može nastupiti bilo putem posebnog ugovora ili uslijed već postojećih zakonskih obveza.
123. Širok pojam „osoba ovlaštenih za obradu osobnih podataka” uključuje zaposlenike i privremene djelatnike. Općenito govoreći, izvršitelj obrade treba osobne podatke učiniti dostupnim samo zaposlenicima kojima su stvarno potrebni za izvršavanje zadataka za koje je voditelj obrade unajmio izvršitelja obrade.
124. Predanost ili obveza povjerljivosti mora biti „odgovarajuća”, tj. mora učinkovito zabraniti ovlaštenoj osobi neovlašteno otkrivanje bilo kakvih povjerljivih podataka i mora biti dovoljno široka da obuhvati sve osobne podatke koji se obrađuju u ime voditelja obrade, kao i uvjete u kojima se obrađuju osobni podatci.

1.3.3 Izvršitelj obrade mora poduzeti sve mjere potrebne sukladno članku 32. (članak 28. stavak 3. točka (c) Opće uredbe o zaštiti podataka)

125. U članku 32. od voditelja obrade i izvršitelja obrade zahtijeva se da provode odgovarajuće tehničke i organizacijske sigurnosne mjere. Iako je ta obveza već izravno propisana za izvršitelja obrade čiji postupci obrade potpadaju pod područje primjene Opće uredbe o zaštiti podataka, dužnost poduzimanja svih potrebnih mjera u skladu s člankom 32. i dalje treba biti navedena u ugovoru koji se odnosi na aktivnosti obrade koje mu je povjerio voditelj obrade.

126. Kao što je ranije navedeno, u ugovoru o obradi ne bi se trebale samo ponavljati odredbe Opće uredbe o zaštiti podataka. Ugovor treba sadržavati ili upućivati na informacije o sigurnosnim mjerama koje treba usvojiti, **obvezu izvršitelja obrade da prije izvršenja promjena pribavi odobrenje voditelja obrade** i redovito preispitivanje sigurnosnih mjera da bi se osigurala njihova primjerenost s obzirom na rizike koji s vremenom mogu evoluirati. Stupanj detaljnosti informacija o sigurnosnim mjerama koje trebaju biti uključene u ugovor mora biti takav da omogući voditelju obrade procjenu primjerenosti tih mjera u skladu s člankom 32. stavkom 1. Opće uredbe o zaštiti podataka. Štoviše, opis je također potreban da bi se voditelju obrade omogućilo da ispuni svoju obvezu odgovornosti sukladno članku 5. stavku 2. i članku 24. Opće uredbe o zaštiti podataka u pogledu sigurnosnih mjera koje su propisane za izvršitelja obrade. Odgovarajuća obveza izvršitelja obrade da pomogne voditelju obrade i učini dostupnim sve podatke potrebne za dokazivanje usklađenosti može se zaključiti iz članka 28. stavka 3. točki (f) i (h) Opće uredbe o zaštiti podataka.
127. Razina uputa koje voditelj obrade daje izvršitelju obrade o mjerama koje treba provesti ovisit će o posebnim okolnostima. U nekim slučajevima voditelj obrade može pružiti jasan i detaljan opis sigurnosnih mjera koje treba provesti. U drugim slučajevima voditelj obrade može opisati minimalne ciljeve zaštite sigurnosti koje treba postići istodobno zahtijevajući da izvršitelj obrade predloži provedbu određenih sigurnosnih mjera. U svakom slučaju, voditelj obrade mora dati izvršitelju obrade opis aktivnosti obrade i ciljeve zaštite sigurnosti (na temelju procjene rizika voditelja obrade), kao i odobriti mjere koje je predložio izvršitelj obrade. To bi moglo biti uključeno u dodatak ugovora. Voditelj obrade provodi svoju moć odlučivanja o glavnim značajkama sigurnosnih mjera bilo izričitim navođenjem mjera bilo odobravanjem mjera koje je predložio izvršitelj obrade.

1.3.4 Izvršitelj obrade mora poštovati uvjete iz članka 28. stavka 2. i 28. stavka 4. za angažiranje drugog izvršitelja obrade (članak 28. stavak 3. točka (d) Opće uredbe o zaštiti podataka).

128. Ugovorom se mora navesti da izvršitelj obrade ne smije angažirati drugog izvršitelja obrade bez prethodnog pisanog odobrenja voditelja obrade i hoće li to odobrenje biti posebno ili opće. U slučaju općeg odobrenja, izvršitelj obrade mora obavijestiti voditelja obrade o svakoj promjeni podizvršitelja obrade iz pisanog odobrenja i dati voditelju obrade priliku za prigovor. Preporučuje se da se za to ugovorom utvrdi postupak. Treba imati na umu da dužnost izvršitelja obrade da obavijesti voditelja obrade o svakoj promjeni podizvršitelja implicira da izvršitelj obrade aktivno ukazuje na takve promjene voditelju obrade.⁵⁴ Također, ako je potrebno posebno odobrenje, ugovorom treba utvrditi postupak za pribavljanje takvog odobrenja.
129. Ako izvršitelj obrade angažira drugog izvršitelja obrade, međusobno moraju sklopiti ugovor kojim se propisuju iste obveze zaštite podataka kao one koje su propisane za izvornog izvršitelja obrade ili te obveze moraju biti propisane drugim pravnim aktom prema pravu Unije ili država članica (vidjeti također točku 160 u nastavku). To uključuje obvezu iz članka 28. stavka 3. točke (h) da omogući revizije koje provodi voditelj obrade ili drugi revizor kojeg je ovlastio voditelj obrade, te im pridonosi.⁵⁵ Izvršitelj obrade odgovoran je voditelju obrade za sukladnost ostalih izvršitelja obrade s obvezama zaštite

⁵⁴ U tom smislu, nasuprot tome, npr. nije dovoljno da izvršitelj obrade voditelju obrade samo pruži općenit pristup popisu podizvršitelja obrade koji može povremeno biti ažuriran, bez ukazivanja na svakog novog predviđenog izvršitelja obrade. Drugim riječima, izvršitelj obrade mora aktivno obavještavati voditelja obrade o svim promjenama popisa (tj. osobito o svakom novom predviđenom podizvršitelju obrade).

⁵⁵ Vidjeti također Mišljenje 14/2019 Europskog odbora za zaštitu podataka o nacrtu standardnih ugovornih klauzula koji je predalo dansko nadzorno tijelo (članak 28. stavak 8. Opće uredbe o zaštiti podataka), 9. srpnja 2019., točka 44.

podataka (za dodatne pojedinosti o preporučenom sadržaju ugovora vidjeti pododjeljak 1.6. u nastavku⁵⁶).

1.3.5 Izvršitelj obrade mora pomoći voditelju obrade u ispunjavanju obveze voditelja obrade da odgovori na zahtjeve za ostvarivanje prava ispitanika (članak 28. stavak 3. točka (e) Opće uredbe o zaštiti podataka).

130. Dok je dužnost voditelja obrade da osigura postupanje po zahtjevima ispitanika, ugovorom se mora propisati da je izvršitelj obrade obavezan pružiti pomoć „odgovarajućim tehničkim i organizacijskim mjerama, u mjeri u kojoj je to moguće”. Priroda ove pomoći može se uvelike razlikovati „uzimajući u obzir prirodu obrade” i ovisno o vrsti aktivnosti koja je povjerena izvršitelju obrade. Pojedinosti o pomoći koju treba pružiti izvršitelj obrade trebaju biti uključene u ugovor ili u njegov prilog.
131. Iako se pomoć može jednostavno sastojati od brzog prosljeđivanja svakog primljenog zahtjeva i/ili omogućavanja voditelju obrade da izravno izdvoji odgovarajuće osobne podatke i njima upravlja, u nekim će okolnostima izvršitelju obrade biti dane konkretnije, tehničke dužnosti, osobito ako je u položaju da izdvaja osobne podatke i njima upravlja.
132. Ključno je imati na umu da, iako se praktično upravljanje pojedinačnim zahtjevima može prenijeti na vanjskog izvršitelja obrade, voditelj obrade snosi odgovornost za udovoljavanje takvim zahtjevima. Stoga, procjenu jesu li zahtjevi ispitanika prihvatljivi i/ili jesu li ispunjeni zahtjevi propisani Općom uredbom o zaštiti podataka treba izvršiti voditelj obrade, bilo prema pojedinačnom slučaju ili putem jasnih uputa koje se izvršitelju obrade propisuju u ugovoru prije početka obrade. Također, voditelj obrade ne može produžiti rokove utvrđene u poglavlju III. na temelju činjenice da izvršitelj obrade mora pružiti potrebne informacije.

1.3.6 Izvršitelj obrade mora pomoći voditelju obrade u osiguravanju sukladnosti s obvezama u skladu s člancima od 32. do 36. (članak 28. stavak 3. točka (f) Opće uredbe o zaštiti podataka).

133. Potrebno je da se u ugovoru izbjegne puko ponavljanje ovih dužnosti pružanja pomoći: **ugovor treba sadržavati pojedinosti o načinu na koji se od izvršitelja obrade traži da pomogne voditelju obrade u ispunjavanju navedenih obveza.** Primjerice, postupci i predlošci obrazaca mogu se dodati u prilogima ugovora, čime se omogućava izvršitelju obrade da pruža voditelju obrade sve potrebne informacije.
134. Vrsta i stupanj pomoći koju pruža izvršitelj obrade mogu se uvelike razlikovati „uzimajući u obzir prirodu obrade i informacije dostupne izvršitelju obrade”. Voditelj obrade mora na primjeren način obavijestiti izvršitelja obrade o riziku koji je uključen u obradu i o svim drugim okolnostima koje mogu pomoći izvršitelju da ispuni svoju dužnost.
135. Prelazeći na posebne obveze, izvršitelj obrade prije svega je dužan pomoći voditelju obrade u ispunjavanju obveze da usvoji prikladne tehničke i organizacijske mjere kako bi se osigurala sigurnost obrade.⁵⁷ Iako se to u određenoj mjeri može preklapati sa zahtjevom da izvršitelj obrade sam usvoji odgovarajuće sigurnosne mjere, s tim da postupci obrade izvršitelja obrade potpadaju pod područje primjene Opće uredbe o zaštiti podataka, to će i dalje ostati dvije različite obveze jer se jedna odnosi na vlastite mjere izvršitelja obrade, a druga na mjere voditelja obrade.

⁵⁶ Vidjeti Dio II., pododjeljak 1.6. („Podizvršitelji obrade”).

⁵⁷ Članak 32. Opće uredbe o zaštiti podataka.

136. Drugo, izvršitelj obrade mora pomoći voditelju obrade u ispunjavanju obveze obavješćivanja nadzornog tijela i ispitanika o povredi osobnih podataka. Izvršitelj obrade mora obavijestiti voditelja obrade kad god otkrije povredu osobnih podataka koja utječe na postrojenja / informatičke sustave izvršitelja obrade ili podizvršitelja obrade te pomoći voditelju obrade u pribavljanju podataka koji trebaju biti navedeni u izvješću nadzornom tijelu.⁵⁸ Općom uredbom o zaštiti podataka propisano je da voditelj obrade mora obavijestiti o povredi bez nepotrebnog odgađanja da bi se na najmanju moguću mjeru svela šteta za pojedince i krajnje povećala mogućnost da se povreda riješi na prikladan način. Stoga se izvršiteljevo obavješćivanje voditelja također treba odvijati bez nepotrebnog odgađanja.⁵⁹ Ovisno o specifičnim značajkama obrade povjerene izvršitelju obrade, stranama može biti prikladno da uključe u ugovor određeni rok (npr. broj sati) u kojem izvršitelj obrade treba obavijestiti voditelja obrade, kao i kontaktnu točku za takve obavijesti, način obavješćivanja i minimalni sadržaj koji očekuje voditelj obrade.⁶⁰ Ugovor između voditelja obrade i izvršitelja obrade može također uključivati odobrenje izvršitelju podataka i obvezu da izravno obavijesti o povredi podataka u skladu s člancima 33. i 34., međutim voditelj obrade i dalje ima pravnu odgovornost za obavješćivanje.⁶¹ Ako izvršitelj obrade izravno izvijesti nadzorno tijelo o povredi podataka i obavijesti ispitanike u skladu s člancima 33. i 34., izvršitelj obrade također mora izvijestiti voditelja obrade i dostaviti voditelju obrade kopije obavijesti i podataka ispitanicima.
137. Nadalje, izvršitelj obrade mora također pomoći voditelju obrade u provođenju procjena učinka na zaštitu podataka kada je to potrebno, i u savjetovanju s nadzornim tijelom ako ishod pokaže da postoji visok rizik koji se ne može umanjiti.
138. Dužnost pružanja pomoći ne sastoji se od prebacivanja odgovornosti jer su te obveze propisane za voditelja obrade. Primjerice, iako izvršitelj obrade može u praksi provesti procjenu učinka na zaštitu podataka, voditelj obrade ostaje odgovoran za dužnost provedbe procjene⁶², a izvršitelj obrade treba samo pomoći voditelju obrade „prema potrebi i na zahtjev”.⁶³ Stoga voditelj obrade, a ne izvršitelj obrade, mora preuzeti inicijativu u provedbi procjene učinka na zaštitu podataka.

1.3.7 Po završetku aktivnosti obrade, izvršitelj, po izboru voditelja obrade, briše ili vraća voditelju obrade sve osobne podatke te briše postojeće kopije (članak 28. stavak 3. točka (g) Opće uredbe o zaštiti podataka).

139. Namjena ugovornih odredbi je osigurati da osobni podatci budu predmet odgovarajuće zaštite nakon dovršetka „pružanja usluga vezanih za obradu”: stoga voditelj obrade odlučuje što će izvršitelj obrade učiniti u vezi s osobnim podacima.
140. Voditelj obrade može odlučiti na početku, navođenjem u ugovoru, hoće li se osobni podatci brisati ili vratiti, putem pisane komunikacije koja mora pravodobno biti poslano izvršitelju obrade. Ugovor ili drugi pravni akt treba navesti mogućnost da voditelj obrade podataka promijeni izbor donesen prije

⁵⁸ Članak 33. stavak 3. Opće uredbe o zaštiti podataka.

⁵⁹ Za više informacija, vidjeti Smjernice o obavješćivanju o povredi osobnih podataka prema Uredbi 2016/679, WP250rev.01, 6. veljače 2018., str. 13–14.

⁶⁰ Vidjeti također Mišljenje 14/2019 Europskog odbora za zaštitu podataka o nacrtu standardnih ugovornih klauzula koji je podnijelo dansko nadzorno tijelo (članak 28. stavak 8. Opće uredbe o zaštiti podataka), 9. srpnja 2019., u točki 40.

⁶¹ Smjernice o obavješćivanju o povredi osobnih podataka prema Uredbi 2016/679, WP250rev.01, 6. veljače 2018., str. 14.

⁶² Radna skupina za zaštitu podataka iz članka 29., Smjernice o procjeni učinka na zaštitu podataka i utvrđivanje mogu li postupci obrade „vjerojatno prouzročiti visok rizik” u smislu Uredbe 2016/679, WP 248 rev.01, str. 14

⁶³ Uvodna izjava 95. Opće uredbe o zaštiti podataka.

dovršetka pružanja usluga vezanih za obradu. U ugovoru bi trebao biti utvrđen postupak davanja takvih uputa.

141. Ako voditelj obrade odluči da se osobni podatci brišu, izvršitelj obrade trebao bi osigurati da se brisanje izvrši na siguran način, također radi ispunjavanja članka 32. Opće uredbe o zaštiti podataka. Izvršitelj obrade treba potvrditi voditelju obrade da je brisanje dovršeno u dogovorenom roku i na dogovoren način.
142. Izvršitelj obrade mora izbrisati sve postojeće kopije podataka, osim ako pravo EU-a ili države članice ne zahtijeva daljnju pohranu. Ako je izvršitelj ili voditelj obrade svjestan bilo kojeg takvog zakonskog zahtjeva, treba obavijestiti drugu stranu što je prije moguće.

1.3.8 Izvršitelj obrade podataka mora voditelju obrade staviti na raspolaganje sve informacije potrebne za ispunjenje obveza propisanih u članku 28. koje omogućuju revizije, uključujući inspekcije, koje provodi voditelj obrade ili drugi revizor kojeg je ovlastio voditelj obrade, te im pridonose (čl. 28. stavak 3. točka (h) Opće uredbe o zaštiti podataka).

143. Ugovor mora sadržavati pojedinosti o učestalosti i načinu protoka informacija između izvršitelja obrade i voditelja obrade da bi voditelj obrade bio u potpunosti informiran o pojedinostima obrade koje su relevantne za dokazivanje sukladnosti s obvezama propisanim u članku 28. Opće uredbe o zaštiti podataka. Primjerice, relevantni dijelovi evidencije izvršitelja obrade o aktivnostima obrade mogu se dijeliti s voditeljem obrade. Izvršitelj obrade treba pružiti sve informacije o načinu na koji će se aktivnosti obrade provoditi u ime voditelja obrade. Takve informacije trebaju uključivati informacije o funkcioniranju korištenih sustava, sigurnosnim mjerama, načinu ispunjavanju zahtjeva za zadržavanje podataka, lokaciji podataka, prijenosima podataka, osobama koje imaju pristup podacima i osobama koje su primatelji podataka, podizvršiteljima obrade itd.
144. Daljnje pojedinosti koje se također utvrđuju u ugovoru odnose se na sposobnost provedbe i pridonosa inspekcijama i revizijama koje provodi voditelj obrade ili drugi revizor kojeg je ovlastio voditelj obrade.

Opća uredba o zaštiti podataka propisuje da inspekcije i revizije provodi voditelj obrade ili treća strana koju ovlasti voditelj obrade. Cilj je takve revizije osigurati da voditelj obrade ima sve informacije o aktivnosti obrade koja se obavlja u njegovo ime i jamstvima koja pruža izvršitelj obrade. Izvršitelj obrade može predložiti određenog revizora, ali konačna odluka mora biti prepuštena voditelju obrade u skladu s člankom 28. stavkom 3. točkom (h) Opće uredbe o zaštiti podataka.⁶⁴ Uz to, čak i kada inspekciju provodi revizor kojeg je predložio izvršitelj obrade, voditelj obrade zadržava pravo osporavanja opsega, metodologije i rezultata inspekcije.⁶⁵

Strane bi trebale surađivati u dobroj vjeri i procijeniti postoji li i kada potreba za obavljanjem revizija u prostorijama izvršitelja obrade, kao i koja bi vrsta revizije ili inspekcije (na daljinu / na licu mjesta / drugi način prikupljanja potrebnih informacija) bila potrebna i prikladna u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir i pitanja zaštite sigurnosti; konačnu odluku o tome donosi voditelj obrade. Slijedom rezultata inspekcije, voditelj obrade treba moći zatražiti od izvršitelja obrade da poduzme naknadne

⁶⁴ Vidjeti Zajedničko mišljenje Europskog odbora za zaštitu podataka i Europskog nadzornika za zaštitu podataka 1/2021 o standardnim ugovornim klauzulama između voditelja obrade i izvršitelja obrade, točka 43.

⁶⁵ Vidjeti Mišljenje 14/2019 o nacrtu standardnih ugovornih klauzula koji je podnijelo dansko nadzorno tijelo (članak 28. stavak 8. Opće uredbe o zaštiti podataka), točka 43.

mjere, npr. za otklanjanje utvrđenih nedostataka i praznina.⁶⁶ Slično tome, trebali bi biti uspostavljeni posebni postupci za inspekcije podizvršitelja obrade koje provode izvršitelj obrade i voditelj obrade (vidjeti podstavak 1.6. u nastavku⁶⁷).

145. Pitanje podjele troškova između voditelja obrade i izvršitelja obrade koji se odnose na revizije nije obuhvaćeno Općom uredbom o zaštiti podataka i podliježe komercijalnim razmatranjima. Međutim, članak 28. stavak 3. točka (h) zahtijeva da ugovor uključi obvezu izvršitelja obrade da voditelju obrade stavi na raspolaganje sve neophodne informacije te obvezu omogućavanja i pridonošenja revizijama, uključujući inspekcije koje provodi voditelj obrade ili drugi revizor kojeg je ovlastio voditelj obrade. To u praksi znači da ugovorne strane ne bi trebale u ugovor umetati klauzule koje predviđaju plaćanje troškova ili naknada koji bi očito bili nerazmjerni ili prekomjerni, što bi imalo odvratajući učinak na jednu od strana. Takve klauzule upravo bi implicirale da se prava i obveze propisane u članku 28. stavku 3. točki (h) nikada ne bi ostvarile u praksi i postale bi potpuno teoretske, no one čine sastavni dio zaštitnih mjera zaštite podataka predviđenih člankom 28. Opće uredbe o zaštiti podataka.

1.4 Upute kojima se krši pravo o zaštiti podataka

146. Prema članku 28. stavku 3., izvršitelj obrade odmah obavještuje voditelja obrade ako prema njegovu mišljenju određena uputa krši ovu Uredbu ili druge odredbe EU-a ili države članice o zaštiti podataka.
147. Upravo je izvršitelj obrade dužan poštovati upute voditelja obrade, ali također ima opću obvezu ispunjavanja zakonskih obveza. Čini se da uputa koja krši zakon o zaštiti podataka uzrokuje sukob između dvije prethodno navedene obveze.
148. Nakon što ga se obavijesti da se jednom od njegovih uputa možda krši pravo o zaštiti podataka, voditelj obrade morat će procijeniti situaciju i utvrditi krši li se uputom pravo o zaštiti podataka.
149. Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje ugovornim stranama da pregovaraju i ugovorno se suglase o posljedicama slanja obavijesti o uputi kojom se krši pravo, a koju je poslao izvršitelj obrade, i u slučaju neaktivnosti voditelja obrade u tom kontekstu. Jedan primjer toga bilo bi umetanje klauzule o raskidu ugovora ako voditelj obrade nastavi s nezakonitim uputama. Sljedeći bi primjer bila klauzula o mogućnosti da izvršitelj obrade obustavi provedbu nezakonite upute sve dok voditelj obrade ne potvrdi, izmijeni ili povuče svoju uputu⁶⁸.

1.5 Izvršitelj obrade određuje svrhu i sredstva obrade

150. Ako izvršitelj obrade određujući svrhu i sredstva obrade prekrši ovu Uredbu, smatrat će se voditeljem obrade u odnosu na tu obradu (članak 28. stavak 20. Opće uredbe o zaštiti podataka).

1.6 Podizvršitelji obrade

151. Aktivnosti obrade podataka često provodi velik broj dionika, a lanci podugovaranja postaju sve složeniji. Opća uredba o zaštiti podataka uvodi posebne obveze koje se aktiviraju ako (pod)izvršitelj obrade namjerava angažirati drugog dionika, dodajući na taj način još jednu kariku u lanac, povjeravajući mu aktivnosti koje zahtijevaju obradu osobnih podataka. Analizu djeluje li pružatelj

⁶⁶ Vidjeti Mišljenje 14/2019 o nacrtu standardnih ugovornih klauzula koji je podnijelo dansko nadzorno tijelo (članak 28. stavak 8. Opće uredbe o zaštiti podataka), točka 43.

⁶⁷ Vidjeti Dio II., pododjeljak 1.6. („Podizvršitelji obrade”).

⁶⁸ Vidjeti Zajedničko mišljenje Europskog odbora za zaštitu podataka i Europskog nadzornika za zaštitu podataka 1/2021 o standardnim ugovornim klauzulama između voditelja obrade i izvršitelja obrade, točka 39.

usluga kao podizvršitelj obrade treba provesti u skladu s onim što je prethodno opisano o pojmu izvršitelja obrade (vidjeti prethodnu točku 83).

152. Iako lanac može biti prilično dug, voditelj obrade zadržava svoju ključnu ulogu u određivanju svrhe i načina obrade. Člankom 28. stavkom 2. Opće uredbe o zaštiti podataka propisano je da izvršitelj obrade ne smije angažirati drugog izvršitelja obrade bez prethodnog posebnog ili općeg pisanog odobrenja voditelja obrade (uključujući u elektroničkom obliku). Izvršitelj obrade mora u slučaju općeg pisanog odobrenja obavijestiti voditelja obrade o svim namjeravanim promjenama koje se tiču dodavanja ili zamjene drugih izvršitelja obrade, čime će voditelju obrade pružiti priliku da podnese prigovor na takve promjene. Izvršitelj obrade mora u oba slučaja pribaviti odobrenje voditelja obrade u pisanom obliku prije nego što se bilo koja obrada osobnih podataka povjeri podizvršitelju obrade. Da bi se mogla izvršiti procjena i donijeti odluka o odobrenju podugovaranja, izvršitelj obrade mora voditelju obrade dostaviti popis predviđenih podizvršitelja obrade (uključujući za svakog: njihove lokacije, što će raditi i dokaz o provedenim zaštitnim mjerama).⁶⁹
153. Prethodno pisano odobrenje može biti specifično, tj. odnositi se na određenog podizvršitelja obrade za određenu obradu i u određeno vrijeme, ili općenito. To bi trebalo biti utvrđeno u ugovoru ili drugom pravnom aktu kojim se uređuje obrada.
154. U slučajevima u kojima voditelj obrade odluči prihvatiti određene podizvršitelje obrade u vrijeme potpisivanja ugovora, popis odobrenih podizvršitelja obrade treba biti uvršten u ugovor ili njegov prilog. Popis bi potom trebalo ažurirati u skladu s općim ili posebnim odobrenjem koje je dao voditelj obrade.
155. Ako voditelj obrade odluči dati svoje **posebno odobrenje**, treba u pisanom obliku odrediti na kojeg se podizvršitelja i na koje aktivnosti obrade ono odnosi. Voditelj obrade morat će odobriti svaku naknadnu promjenu prije njezina uvođenja. Ako na zahtjev izvršitelja obrade za posebno odobrenje nije odgovoreno u zadanom roku, treba ga smatrati odbijenim. Voditelj obrade treba donijeti odluku o davanju ili uskraćivanju potvrde uzimajući u obzir svoju obvezu da upotrebljava samo izvršitelje obrade koji pružaju „zadovoljavajuća jamstva” (vidjeti prethodni pododjeljak 1.1.⁷⁰).
156. Umjesto toga, voditelj obrade može dati svoje **opće odobrenje** za angažiranje podizvršitelja obrade (u ugovoru, uključujući popis takvih podizvršitelja obrade u njegovu prilogu), koje bi trebalo dopuniti kriterijima kojima se usmjerava odabir izvršitelja obrade (npr. jamstva u pogledu tehničkih i organizacijskih mjera, stručno znanje, pouzdanost i resursi).⁷¹ U tom slučaju, izvršitelj obrade treba na vrijeme obavijestiti voditelja obrade o svakom namjeravanom dodavanju ili zamjeni podizvršitelja obrade kako bi voditelju obrade dao priliku da podnese prigovor.
157. Stoga, glavna razlika između slučajeva posebnog odobrenja i općeg odobrenja sastoji se u značenju šutnje voditelja obrade: kod općenitog odobrenja, propuštanje voditelja obrade da u zadanom roku podnese prigovor može se tumačiti kao odobrenje.
158. U oba slučaja, ugovor treba sadržavati pojedinosti o roku za odobrenje ili prigovor voditelja obrade i način na koji strane namjeravaju komunicirati o ovoj temi (npr. predlošci). Taj rok treba biti razborit s obzirom na vrstu obrade, složenost aktivnosti povjerenih izvršitelju obrade (i podizvršiteljima obrade)

⁶⁹ Te su informacije potrebne da bi se voditelj obrade mogao pridržavati načela odgovornosti iz članka 24. i odredbi članka 28. stavka 1., članka 32. i poglavlja V. Opće uredbe o zaštiti podataka.

⁷⁰ Vidjeti Dio II. – pododjeljak 1.1. („Odabir izvršitelja obrade”).

⁷¹ Ova dužnost voditelja obrade proizlazi iz načela odgovornosti u članku 24. i iz obveze poštivanja odredbi članaka 28. stavka 1., članka 32. i poglavlja V. Opće uredbe o zaštiti podataka.

i odnos između strana. Uz to, ugovor treba sadržavati pojedinosti o praktičnim koracima nakon prigovora voditelja obrade (npr. određivanjem roka u kojem voditelj obrade i izvršitelj obrade trebaju odlučiti hoće li se obrada prekinuti).

159. Bez obzira na kriterije koje je voditelj obrade predložio za odabir pružatelja usluge, izvršitelj obrade ostaje u cijelosti odgovoran voditelju obrade za izvršavanje obveza podizvršitelja obrade (članak 28. stavak 4. Opće uredbe o zaštiti podataka). Izvršitelj obrade stoga treba osigurati da predlaže podizvršitelje koji pružaju zadovoljavajuća jamstva.
160. Nadalje, ako izvršitelj obrade namjerava uposliti (ovlaštenog) podizvršitelja obrade, mora s njim zaključiti ugovor koji propisuje iste obveze koje je voditelj obrade propisao za izvršitelja obrade ili obveze moraju biti propisane drugim pravnim aktom prema pravu EU-a ili države članice. Cijeli lanac aktivnosti obrade treba biti uređen pisanim ugovorima. Nametanje „istih” obveza treba se tumačiti na funkcionalan, a ne na formalan način: nije potrebno da ugovor ponavlja iste riječi koje su upotrijebljene u ugovoru između voditelja obrade i izvršitelja obrade, već bi trebao osigurati da obveze u suštini budu iste. To također znači da ako izvršitelj obrade povjeri podizvršitelju obrade određeni dio obrade za koji nisu mjerodavne neke od obveza, takve obveze ne trebaju biti automatski uključene u ugovor s podizvršiteljem, jer bi to dovelo do nesigurnosti. Kao primjer, što se tiče pomoći s obvezama vezanim za povredu podataka, podizvršitelj obrade mogao bi izravno obavijestiti voditelja obrade o povredi podataka, ako su sve tri strane suglasne. Međutim, u slučaju takvog izravnog obavješćavanja, izvršitelj obrade treba biti obaviješten i dobiti kopiju obavijesti.

2 POSLJEDICE ZAJEDNIČKOG VOĐENJA OBRAD

2.1 Transparentno utvrđivanje odgovarajućih odgovornosti zajedničkih voditelja obrade za sukladnost s obvezama iz Opće uredbe o zaštiti podataka

161. Člankom 26. stavkom 1. Opće uredbe o zaštiti podataka propisano je da su zajednički voditelji obrade dužni na transparentan način odrediti svoje odgovornosti za poštovanje obveza iz Opće uredbe o zaštiti podataka.
162. Zajednički voditelji obrade stoga trebaju odrediti „tko što radi” na način da međusobno odluče tko će morati provoditi koje zadatke da bi bili sigurni da je obrada sukladna s mjerodavnim obvezama iz Opće uredbe o zaštiti podataka koje se odnose na predmetnu zajedničku obradu. Drugim riječima, podjela odgovornosti za usklađenost mora se provesti kao rezultat upotrebe izraza „svoje” u članku 26. stavku 1. To ne isključuje činjenicu da su pravom EU-a ili države članice već utvrđene određene odgovornosti svakog zajedničkog voditelja obrade. U tom slučaju zajednički dogovor voditelja obrade također treba obuhvatiti sve dodatne odgovornosti potrebne za osiguravanje sukladnosti s Općom uredbom o zaštiti podataka koje nisu obuhvaćene zakonskim odredbama.⁷²
163. Cilj je ovih pravila osigurati da ako je uključeno više dionika, osobito u složenim okruženjima za obradu podataka, odgovornost za sukladnost s pravilima o zaštiti podataka bude jasno dodijeljena da bi se izbjeglo smanjivanje zaštite osobnih podataka ili da negativan sukob nadležnosti dovede do praznina u kojima nijedna strana uključena u obradu ne poštuje neke obveze. Ovdje treba pojasniti da se sve odgovornosti moraju podijeliti prema činjeničnim okolnostima da bi se postigao operativni dogovor.

⁷² „U svakom slučaju, dogovor zajedničkih voditelja obrade treba obuhvatiti sve odgovornosti zajedničkih voditelja obrade, uključujući one koje su već utvrđene u odgovarajućem pravu EU-a ili države članice, te bez dovođenja u pitanje obveze zajedničkih voditelja obrade staviti na raspolaganje bit međusobnog dogovora voditelja obrade u skladu s člankom 26. stavkom 2. Opće uredbe o zaštiti podataka.”

Europski odbor za zaštitu podataka primjećuje da postoje situacije u kojima utjecaj jednog zajedničkog voditelja obrade i njegov činjenični utjecaj otežavaju postizanje dogovora. Međutim, te okolnosti ne negiraju zajedničko upravljanje i ne mogu poslužiti za izuzeće bilo koje stranke od njezinih obveza iz Opće uredbe o zaštiti podataka.

164. Preciznije, člankom 26. stavkom 1. određeno je da određivanje njihovih odgovornosti (tj. zadataka) za sukladnost s obvezama iz Opće uredbe o zaštiti podataka provode zajednički voditelji obrade „*osobito*” s obzirom na ostvarivanje prava ispitanika i svojih dužnosti u pogledu pružanja informacija iz članaka 13. i 14., osim ako su odgovornosti voditeljâ obrade utvrđene pravom EU-a ili pravom države članice kojem voditelji obrade podliježu.
165. Iz ove je odredbe razvidno da zajednički voditelji obrade trebaju definirati tko će biti odgovoran za odgovaranje na zahtjeve kada ispitanici ostvaruju svoja prava odobrena Općom uredbom o zaštiti podataka i za pružanje informacija prema zahtjevima članaka 13. i 14. Opće uredbe o zaštiti podataka. To se odnosi samo na definiranje unutar njihovog odnosa koja je od strana obvezna odgovoriti i na koje zahtjeve ispitanika. . Bez obzira na bilo koji takav dogovor, ispitanik se može obratiti bilo kojem od zajedničkih voditelja obrade u skladu s člankom 26. stavkom 3. Opće uredbe o zaštiti podataka. Međutim, upotreba izraza „*osobito*” ukazuje na neiscrpnost obveza koje podliježu utvrđivanju odgovornosti za sukladnost svih uključenih strana na koje se upućuje u ovoj odredbi. Iz toga slijedi da podjela odgovornosti za sukladnost između zajedničkih voditelja obrade nije ograničena na teme navedene u članku 26. stavku 1., već se proteže i na druge obveze voditelja obrade prema Općoj uredbi o zaštiti podataka. Upravo zajednički voditelji obrade moraju osigurati da cijela zajednička obrada bude u cijelosti sukladna s Općom uredbom o zaštiti podataka.
166. U tom smislu, mjere usklađenosti i s njima povezane obveze koje zajednički voditelji obrade trebaju uzeti u obzir pri utvrđivanju svojih odgovornosti, uz one izričito navedene u članku 26. stavku 1., uključuju, između ostalog, bez ograničenja:
- provedbu općih načela zaštite podataka (članak 5.)
 - pravnu osnovu obrade⁷³ (članak 6.)
 - Sigurnosne mjere (članak 32.)
 - Izvješćivanje nadzornog tijela i ispitanika o povredi osobnih podataka⁷⁴ (članci 33. i 34.)
 - Procjene učinka na zaštitu podataka (članci 35. i 36.)⁷⁵

⁷³ Iako Opća uredba o zaštiti podataka ne isključuje zajedničke voditelje obrade od korištenja različitim pravnim osnovama za različite postupke obrade koje provode, preporučuje da kad god je to moguće upotrebljavaju istu pravnu osnovu za određenu svrhu.

⁷⁴ Vidjeti i smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka o izvješćivanju o povredi osobnih podataka prema Uredbi 2016/679, WP250.rev.01 u kojima se navodi da će zajedničko vođenje obrade uključivati „*određivanje koja će strana biti odgovorna za sukladnost s obvezama iz članaka 33. i 34. Radna skupina iz članka 29. preporučuje da ugovorni dogovori između zajedničkih voditelja obrade obuhvate odredbe koje određuju koji će voditelj obrade preuzeti vodstvo ili biti odgovoran za sukladnost s obvezama izvješćivanja o povredi iz Opće uredbe o zaštiti podataka*” (str. 13).

⁷⁵ Vidjeti i smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka o procjenama učinka na zaštitu podataka, WP248.rev01 koje sadrže sljedeće: „*Ako postupak obrade uključuje zajedničke voditelje obrade, oni trebaju precizno definirati svoje obveze. U njihovoj procjeni učinka na zaštitu podataka treba odrediti koja je strana odgovorna za različite mjere osmišljene za postupanje u slučaju rizika i zaštitu prava i sloboda ispitanika. Svaki voditelj obrade treba izraziti svoje potrebe i podijeliti korisne informacije bez ugrožavanja tajni (npr. zaštita poslovnih tajni, intelektualnog vlasništva, povjerljivih poslovnih podataka) ili otkrivanja ranjivosti*” (str. 7).

- Angažiranje izvršitelja obrade (članak 28.)
- Prijenosi osobnih podataka trećim zemljama (Poglavlje 5.)
- Organizacija kontakta s ispitanicima i nadzornim tijelima

167. Ostale teme koje bi se mogle razmotriti ovisno o predmetnoj obradi i namjeri strana uključuju, primjerice, ograničenja protiv toga da jedan od zajedničkih voditelja obrade upotrebljava osobne podatke u drugu svrhu. U tom pogledu, oba voditelja obrade uvijek su dužna osigurati da oba imaju pravnu osnovu za obradu. Katkad u kontekstu zajedničkog vođenja obrade voditelji obrade međusobno dijele osobne podatke. S obzirom na odgovornost, svaki zajednički voditelj obrade ima dužnost osigurati da se podatci dodatno ne obrađuju na način koji nije u skladu sa svrhom zbog koje ih je izvorno prikupio voditelj obrade koji dijeli podatke.⁷⁶
168. Zajednički voditelji obrade mogu imati određeni stupanj fleksibilnosti u svojoj međusobnoj raspodjeli i dodjeli obveza sve dok osiguravaju potpunu usklađenost s Općom uredbom o zaštiti podataka u odnosu na predmetnu obradu. Pri raspodjeli bi se trebali uzeti u obzir čimbenici kao što su: tko je nadležan i tko može učinkovito osigurati prava ispitanika kao i udovoljiti odgovarajućim obvezama iz Opće uredbe o zaštiti podataka. Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje dokumentiranje relevantnih čimbenika i provedbu interne analize da bi se dodijelile različite obveze. Ta analiza čini dio dokumentacije prema načelu odgovornosti.
169. Obveze ne trebaju biti podjednako raspoređene među zajedničkim voditeljima obrade. U tom je smislu Sud EU-a nedavno naveo da „*postojanje zajedničke odgovornosti nužno ne implicira jednaku odgovornost različitih operatora uključenih u obradu osobnih podataka*“.⁷⁷ Međutim, mogu postojati slučajevi u kojima se ne mogu raspodijeliti sve obveze i možda će svi zajednički voditelji obrade trebati udovoljiti istim zahtjevima koji proizlaze iz Opće uredbe o zaštiti podataka, uzimajući u obzir prirodu i kontekst zajedničke obrade. Primjerice, zajednički voditelji obrade koji upotrebljavaju zajedničke alate ili sustave za obradu podataka moraju osobito osigurati poštovanje načela ograničenja svrhe i provesti odgovarajuće mjere da bi osigurali zaštitu sigurnosti osobnih podataka koji se obrađuju zajedničkim alatima.
170. Drugi je primjer zahtjev da svaki zajednički voditelj obrade vodi evidenciju o aktivnostima obrade ili da imenuje službenika za zaštitu podataka (DPO) ako su ispunjeni uvjeti iz članka 37. stavka 1. Takvi se zahtjevi ne odnose na zajedničku obradu, ali su mjerodavni za njih kao voditelje obrade.

2.2 Podjelu odgovornosti treba izvršiti putem dogovora

2.2.1 Oblik dogovora

171. Članak 26. stavak 1. Opće uredbe o zaštiti podataka propisuje kao novu obvezu zajedničkih voditelja obrade da trebaju odrediti svoje odgovornosti „*međusobnim dogovorom*“. Opća uredba o zaštiti podataka ne određuje pravni oblik takvog dogovora. Stoga, zajednički voditelji obrade imaju slobodu ugovaranja oblika tog dogovora.

⁷⁶ Svako otkrivanje koje izvrši voditelj obrade zahtijeva zakonsku osnovu i ocjenu kompatibilnosti, neovisno o tome je li primatelj zaseban voditelj obrade ili zajednički voditelj obrade. Drugim riječima, postojanje odnosa zajedničkih voditelja obrade ne znači automatski da zajednički voditelj obrade koji prima podatke također može zakonito obrađivati podatke u dodatne svrhe koje su izvan opsega zajedničkog vođenja obrade.

⁷⁷ Presuda u predmetu *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, točka 43.

172. Uz to, dogovor o podjeli odgovornosti obvezujući je za svakog od zajedničkih voditelja obrade. Svaki od njih suglasan je i obvezuje se prema drugome ili drugima na odgovornost za sukladnost s odgovarajućim obvezama koje su u njihovom dogovoru navedene kao njihova odgovornost.
173. Stoga, u svrhu pravne sigurnosti, čak i ako u Općoj uredbi o zaštiti podataka ne postoji pravni zahtjev za ugovor ili drugi pravni akt, Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje da takav dogovor bude izrađen u obliku obvezujućeg dokumenta, kao što je ugovor ili drugi pravno obvezujući akt prema pravu EU-a ili države članice kojem podliježu voditelji obrade. To bi pružilo sigurnost i moglo bi se upotrebljavati za dokazivanje transparentnosti i odgovornosti. Upravo u slučaju nepridržavanja dogovorene podjele predviđene dogovorom, njegova obvezujuća priroda omogućava da jedan voditelj obrade traži odgovornost drugog voditelja obrade za ono što je ugovorom utvrđeno kao njegova odgovornost. Također, u skladu s načelom odgovornosti, upotreba ugovora ili drugog pravnog akta omogućit će zajedničkim voditeljima obrade da dokažu svoju sukladnost s obvezama koje propisuje Opća uredba o zaštiti podataka.
174. Način na koji su odgovornosti, tj. zadatci, podijeljeni među zajedničkim voditeljima obrade mora u dogovoru biti naveden jasno i razumljivo.⁷⁸ Ovaj zahtjev važan je jer osigurava pravnu sigurnost i izbjegava moguće sukobe ne samo u odnosu između zajedničkih voditelja obrade već i u odnosu prema ispitanicima i tijelima za zaštitu podataka.
175. Da bi se bolje razjasnila podjela odgovornosti između strana, Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje da dogovor također pruži opće informacije o zajedničkoj obradi posebnim navođenjem predmeta i svrhe obrade, vrste osobnih podataka i kategorija ispitanika.

2.2.2 Obveze prema ispitanicima

176. Opća uredba o zaštiti podataka propisuje nekoliko obveza zajedničkih voditelja obrade prema ispitanicima:

U dogovoru iz stavka 1. moraju se pravovaljano navesti odgovarajuće uloge i odnosi zajedničkih voditelja obrade prema ispitanicima.
177. Kao dodatak onome što je prethodno objašnjeno u odjeljku 2.1. ovih smjernica, važno je da zajednički voditelji obrade u dogovoru pojasne svoju ulogu, „osobito” s obzirom na ostvarivanja prava ispitanika i svoje dužnosti u pogledu pružanja informacija iz članaka 13. i 14. U članku 26. Opće uredbe o zaštiti podataka naglašava se važnost ovih posebnih obveza. Zajednički voditelji obrade stoga moraju organizirati i usuglasiti se oko toga tko će i na koji način pružati informacije te tko će i na koji način davati odgovore na zahtjeve ispitanika. Neovisno o sadržaju dogovora o ovoj određenoj točki, ispitanik može stupiti u kontakt s bilo kojim od zajedničkih voditelja radi ostvarivanja svojih prava u skladu s člankom 26. stavkom 3. kako je dalje objašnjeno u nastavku.
178. Način na koji su ove obveze organizirane u dogovoru trebao bi „pravovaljano”, tj. točno, odražavati stvarnost temeljne zajedničke obrade. Primjerice, ako samo jedan od zajedničkih voditelja obrade komunicira s ispitanicima u svrhu zajedničke obrade, takav voditelj obrade mogao bi biti u boljoj poziciji da obavijesti ispitanike i možda odgovori na njihove zahtjeve.

⁷⁸ Kao što je navedeno u uvodnoj izjavi 79. Opće uredbe o zaštiti podataka „(...) dužnost i odgovornost voditeljâ obrade i izvršiteljâ obrade, također u vezi s praćenjem i mjerama koje provode nadzorna tijela, zahtijevaju jasno utvrđivanje dužnosti u skladu s ovom Uredbom, među ostalim u slučajevima u kojima voditelj obrade određuje svrhe i sredstva obrade zajedno s drugim voditeljima obrade”.

Bit dogovora mora biti dostupna ispitaniku

179. Ovom se odredbom želi osigurati da ispitanik bude svjestan „*biti dogovora*”. Primjerice, ispitaniku mora biti potpuno jasno koji voditelj podataka služi kao kontaktna točka za ostvarivanje prava ispitanika (bez obzira na to što on ili ona može ostvariti svoja prava u vezi sa svakim zajedničkim voditeljem obrade, kao i protiv svakog od njih). Obveza stavljanja biti dogovora na raspolaganje ispitanicima važna je u slučaju zajedničkog vođenja obrade da bi ispitanik znao tko je od voditelja obrade za što odgovoran.
180. Opća uredba o zaštiti podataka ne određuje što bi trebalo biti obuhvaćeno pojmom „*bit dogovora*”. Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje da ta bit obuhvati barem sve elemente informacija iz članaka 13. i 14. koji bi već trebali biti dostupni ispitaniku, a za svaki od tih elemenata dogovorom bi trebalo odrediti koji je zajednički voditelj obrade odgovoran za osiguravanje usklađenosti s tim elementima. Bit dogovora također mora naznačiti kontaktnu točku, ako je imenovana.
181. Nije određen način na koji će takvi podatci biti stavljani na raspolaganje ispitaniku. Protivno drugim odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka (poput članka 30. stavka 4. o evidenciji obrade ili članka 40. stavka 11. o registru odobrenih kodeksa ponašanja), članak 26. ne navodi da bi te informacije trebale biti dostupne „*na zahtjev*” ili objavljene „*na bilo koji prikladan način*”. Stoga zajednički voditelji obrade trebaju odlučiti o najučinkovitijem načinu na koji će bit dogovora staviti na raspolaganje ispitanicima (npr. zajedno s podacima u članku 13. ili 14., u politici zaštite privatnosti ili na zahtjev službeniku za zaštitu podataka, ako postoji, ili moguće imenovanoj kontaktnoj točki). Zajednički voditelji obrade trebali bi osigurati da se informacije pružaju na dosljedan način.

Dogovorom se može odrediti kontaktna točka za ispitanike

182. U članku 26. stavku 1. pruža se mogućnost zajedničkim voditeljima obrade da dogovorom odrede kontaktnu točku za ispitanike. Takvo imenovanje nije obvezno.
183. Obaviještenost o jedinstvenom načinu stupanja u kontakt s nekoliko mogućih zajedničkih voditelja obrade omogućuje ispitanicima da znaju kome se mogu obratiti u vezi sa svim pitanjima koja se odnose na obradu njihovih osobnih podataka. Uz to, omogućava da više zajedničkih voditelja obrade na učinkovitiji način koordinira svoje odnose i komunikaciju u odnosu na ispitanike.
184. Zbog tih razloga, da bi se olakšalo ostvarivanje prava ispitanika prema Općoj uredbi o zaštiti podataka, Europski odbor za zaštitu podataka preporučuje zajedničkim voditeljima obrade da odrede takvu kontaktnu točku.
185. Kontaktna točka može biti službenik za zaštitu podataka, ako postoji, predstavnik u EU-u (za zajedničke voditelje obrade koji nemaju poslovni nastan u EU-u) ili bilo koja druga kontaktna točka kod koje se mogu dobiti informacije.

Neovisno o uvjetima dogovora, ispitanici mogu ostvarivati svoja prava u vezi sa svakim od zajedničkih voditelja obrade, kao i protiv svakog od njih.

186. Prema članku 26. stavku 3., ispitanik nije vezan odredbama dogovora i može ostvariti svoja prava prema Općoj uredbi o zaštiti podataka u vezi sa svakim od zajedničkih voditelja obrade, kao i protiv svakog od njih.
187. Primjerice, ako zajednički voditelji obrade imaju poslovni nastan u različitim državama članicama ili ako samo jedan od zajedničkih voditelja obrade ima poslovni nastan u Uniji, ispitanik može, prema svom izboru, stupiti u kontakt s voditeljem obrade s poslovnim nastanom u državi članici vlastitog boravišta ili radnog mjesta, ili s voditeljem obrade s poslovnim nastanom u nekoj drugoj državi EU-a ili EGP-a.

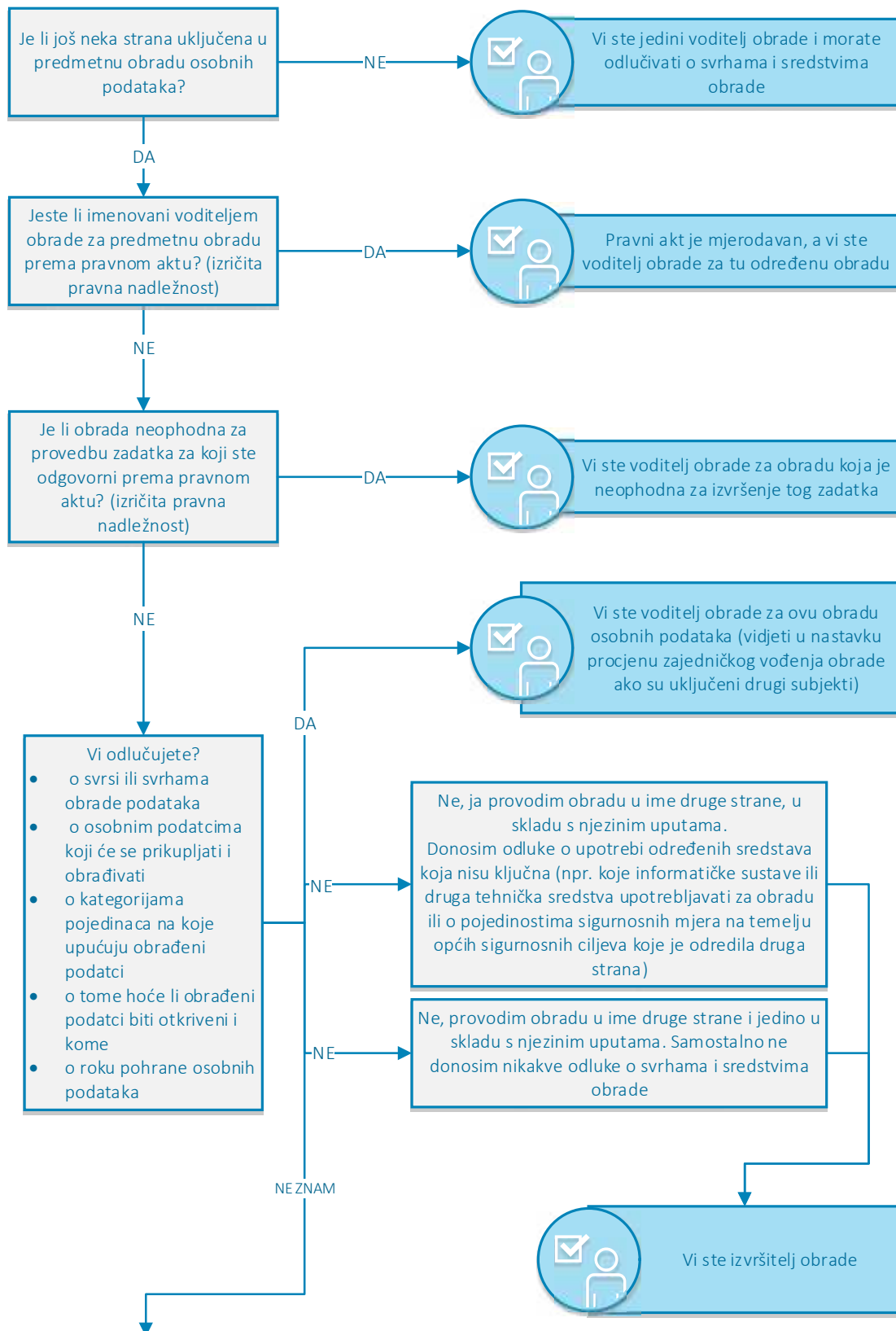
188. Čak i ako dogovor i njegova dostupna bit naznačuju kontaktnu točku za primanje i obradu zahtjeva svih ispitanika, sami ispitanici i dalje imaju mogućnost drukčijeg odabira.
189. Stoga je važno da zajednički voditelji obrade unaprijed u svom dogovoru organiziraju način na koji će upravljati odgovorima na zahtjeve koje bi mogli primiti od ispitanika. U tom smislu, preporučuje se da zajednički voditelji obrade ostalim nadležnim voditeljima obrade ili imenovanoj kontaktnoj točki priopćavaju zaprimljene zahtjeve radi učinkovitog postupanja sa zahtjevima. Zahtjev da se ispitanici obrate imenovanoj kontaktnoj točki ili nadležnom voditelju obrade nametnuo bi prekomjernu obvezu ispitaniku koja bi bila protivna cilju da se olakša ostvarivanje njihovih prava prema Općoj uredbi o zaštiti podataka.

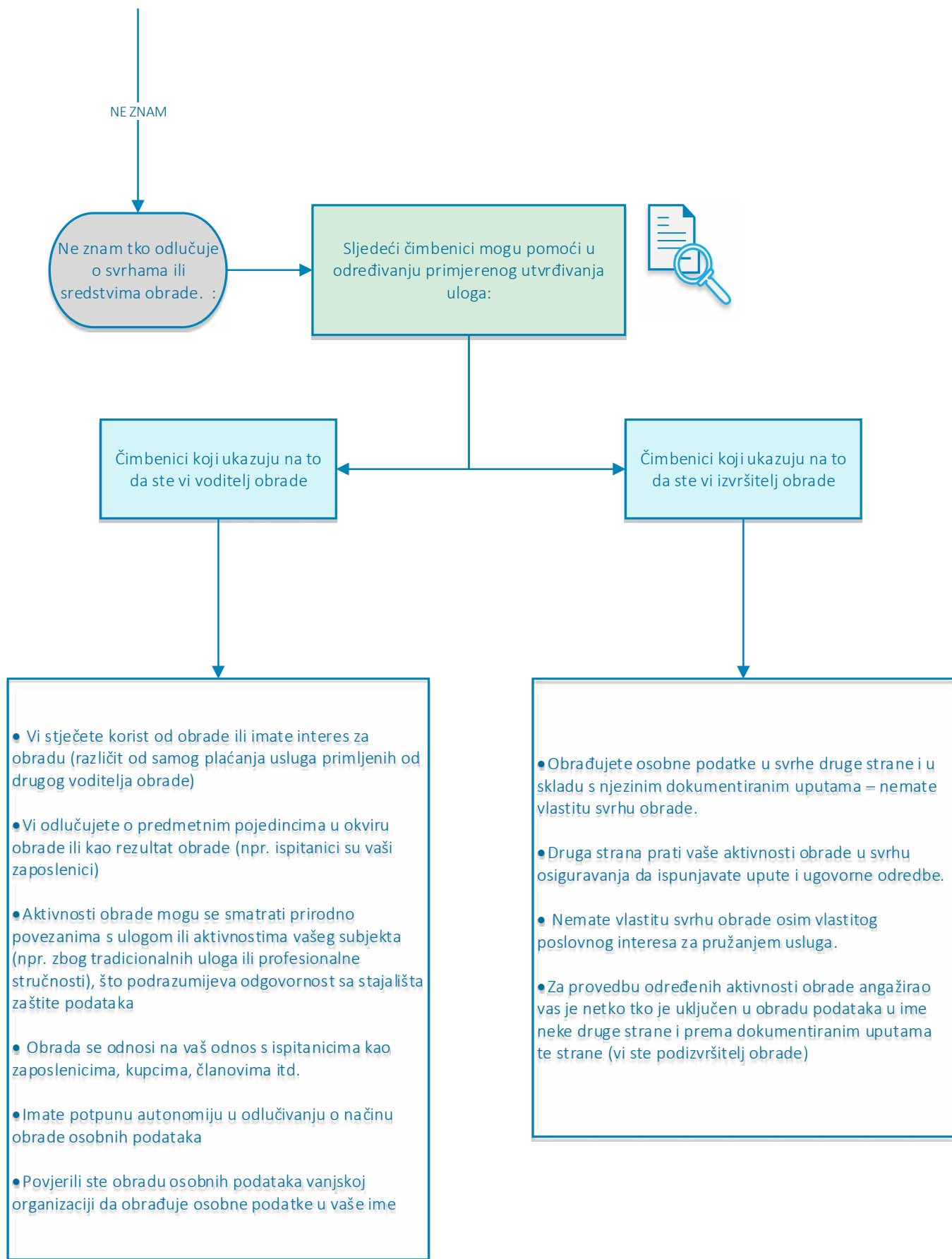
2.3 Obveze prema tijelima nadležnima za zaštitu podataka

190. Zajednički voditelji obrade trebali bi u dogovoru organizirati način na koji će komunicirati s nadzornim tijelima nadležnima za zaštitu podataka. Takva bi komunikacija mogla obuhvaćati moguće savjetovanje prema članku 36. Opće uredbe o zaštiti podataka, obavješćivanje o povredi osobnih podataka, imenovanje službenika za zaštitu podataka.
191. Treba podsjetiti da tijela nadležna za zaštitu podataka nisu obvezana odredbama dogovora ni u pogledu utvrđivanja ugovornih strana kao zajedničkih voditelja obrade ni u pogledu imenovane kontaktne točke. Stoga se nadležna tijela mogu obratiti bilo kojem od zajedničkih voditelja obrade da bi ostvarila svoje ovlasti prema članku 58. u odnosu na zajedničku obradu.

Prilog I. – Dijagram toka za primjenu pojmova voditelja obrade, izvršitelja obrade i zajedničkih voditelja obrade u praksi

Napomena: za pravilnu procjenu uloge svakog uključenog subjekta potrebno je prvo utvrditi konkretnu predmetnu obradu podataka i njezinu točnu svrhu. Ako je uključeno više subjekata, potrebno je procijeniti određuju li se svrhe i sredstva zajednički, što ukazuje na zajedničko vođenje obrade.

Zajedničko vođenje obrade – Ako ste voditelj obrade i druge su strane uključene u obradu osobnih podataka:

